ԵՐԵՍՈՒՆ ԵՒ ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3568 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1883 — Ն. Տ. 3 ՅՈՒՆՎԱՐ 1884

ՄԱՄՈՒ

ԼՐԱԳԻՐ

40 ՓԱՐԱՑ — ՀԱՆՐԱՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆ — 40 ՓԱՐԱՑ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳԻՆ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 10 Մէճիտ
» » Գաւառաց » 12 »
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 5 1/2 »
» » Գաւառաց » 6 1/2 »
Եռամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 3 »
Օտար թղթատարով ղրկուած 2 1/2 լիրա

Յանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղրշ. երկու անգամի համար 2 ղրշ է. աւելի անգամներու համար դատ ատկարկութիւն կը լինի

Խմբագրութեան վրայ.

Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր—Տնօրէնին պիտի ուղղուի Կ. Պոլիս Բիզա փաշա եօղունը, Շարդ Զարչիքոր թիւ 37 Մասիսի գրասենեակը։

Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

Զգալուած նամակ, յօգուտ, եւայլն եւ չեն արուիր։

ՊԱՏՄԱՆԳ

Կ. ՊՈԼԻՍ 22 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Իսթբրն Էքսբրէս կը ծանուցանէ թէ երկուշաբթի օրը Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի նախագահութեան ներքեւ գումարեալ նախարարական արտասովոր յանձնախումբ մը Բ. Դրան և Յունաց Պատրիարքարանի միջեւ առկախ մնացած առանձնաշնորհութեանց խնդրոյն վրայ խորհրդակցեր է և ապա գատական գործոց նախարար Ասիմ փաշա Թէէրէ մը ղրկեր է Յունաց Պատրիարքարանը, ծանուցանող Ն. Սրբազնութեան թէ կայսերական կառավարութիւնն չէր ընդուներ իւր հրաժարականն և կը հրաւիրէ որ է իւր Պատրիարքական պաշտօնն վերստանձնէ։

—

Ռումանիոյ Թագուհին 50 ոսկի ղրկած է Ռուսական դեսպանատան մէջ կազմաւորեալ վաճառահանդէսին մասնախմբին, ի նպաստ Զէյթի արկածելոց։

—

Ֆար տիւ Պոսֆորէն առնող ծանուցինք թէ մայրաքաղաքս եկած և ատի ղրկուած հեռագրաց վրայ գրաքննութեան հաստատուելէն ի վեր, մէկ տարուոյ միջոցին 150,000 ղրուշի նուազում մը տեսնուած է թղթատարութեան և հեռագրաց վարչութեան հասութից մէջ։ Յիշեալ լրագիրն իւր երէկի թուով կ'ըսէ թէ թղթատարական վարչութեան կրած տարեկան վնասն ո՛չ թէ 150,000 ղրուշ, այլ 150,000 ֆրանք է, այն է 650,000 ղրշ. (ոսկի)։ Ֆար կը յարէ թէ, թղթատարութեան և հեռագրաց վարչութեան հասութից նուազման երկրորդ պատճառն ալ սա է թէ կառավարական պաշտօնատարաց շատերն իրենց անձնական նամակները պաշտօնական թղթոց պայուսակները դնելով ատ կը ղրկեն առանց ծախք վճարելու։

Թղթատարական վարչութիւնն համոզուած լինելով թէ այս զեղծում ընդարձակօրէն ի գործ կը դրուէր, բանակցութեան մտած էր Ներքին գործոց նախարարութեան հետ, այս մասին տնօրէնութիւն մ'ընելու համար։ Ներքին գործոց նախարար Իահէմ փաշա անցեալ շաբթու շրջաբերական մը ղրկեց գաւառական իշխանութեանց, ծանուցանող թէ կառավարական պաշտօնատարաց խստիւ արգիլուած է իրենց մասնաւոր նամակները ղրկել պաշտօնական թղթակցութեանց սահմանեալ թղթատարական պայուսակներով։

—

Տիարպէքիրէն հասած հեռագիրը կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն ընդհ. կառավարչին Չանից շնորհիւ, Անէզէ և Շամմար Արաբ ցեղերն, որք իրարու հետ կռուելու պատրաստուած էին, իրաւախոհութեամբ հաշտուեր են։

—

Մէսաժըրի ընկերութեան թէյէրոդենաւը, որ Դարդանէլի մօտ Գում-Գալէ կոչուած տեղը խրուած է, դեռ չէ կրցած ազատուիլ, և Դարդանէլէն եկած հեռագրաց նայելով, շոգենաւին ազատումն անկարելի է եղեր, եթէ նախապէս բեռը չպարպուի։

—

Արքունեաց ներքինապետ Հաճի Հաֆիզ Պէհրամ աղա ի նպաստ խասգիւղի արկածելոց շրջաբերութեան հանուած 5 ղրուշնոց տոմսակներէն 2,000 հատ դներ է։

—

Վերջին հեռագրական լրոց նայելով, Հիճազի ուխտաւորաց առողջական վիճակը խիստ լաւ է. երեք հազարէն աւելի ուխտաւորք ճիտտէ հասեր են, ուր շոգենաւուց կ'սպասեն իրենց տեղերը վերադառնալու համար։ Հեռագիրք կը յարեն մինանգամայն թէ բժիշկք իրենց պարտքըն ճշդիւ և փութաջանութեամբ կը կատարեն։

—

Բանի մ'օրէ ի վեր Թղթատարութեան և հեռագրաց վարչութեան գրասենեակներն ելեքտրական լուսով կը լուսաւորուին։ Մայրաքաղաքիս հեռագրական գրասենեակները լուսաւորելու համար ելեքտրական քառսուն կանթեղով փորձ մը կը լինի. մինչեւ ցարդ եղած փորձերն կատարելապէս յաջողած են։

—

Պրուսայի կուսակալը կը հեռագրէ Ներքին գործոց նախարարութեան թէ դեկտ. 17 ի գիշեր ժամ 6 1/2 միջոցները Սանտըգլի և Գարահիսարի մէջ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, բայց որ և է վնաս չէ պատահեր։

—

Վեհ. Սուլթանն անցեալ ուրբաթ օրը 7 ոչխար և 350 հօխա հաց բաշխել տուաւ մայրաքաղաքս բնակող 400 էն աւելի որբ գաղթականաց։

—

Սթամպուլ կը ծանուցանէ թէ Ծխախոտի Բէժիի վարչութիւնը նախընթաց օրն 850 հակ առաջին տեսակ Եէնիճէի ծխախոտ դներ է։

—

Պերութի Օսմ. իշխանութեանց կողմէ ելմտական նախարարութեան եկած տեղեկագրի մը նայելով, յիշեալ քաղաքին մէջ դրամանենգաց ընկերութիւն մը գտնուեր է, որոց չինած կեղծ դրամներն իրական դրամոց հետ մեծ նմանութիւն մ'ունին եղեր։ Այս ընկերութիւն արդէն մեծ քանակութեամբ կեղծ դրամներ շրջարերութեան հանած է եղեր բովանդակ Սուրիոյ մէջ։

—

Հելլենական ազգային Պանդային փոխառութեան պարգեւաւոր վիճակահանութեան 100,000 ֆրանքի մեծ բաժինը շահող թիւն է 48,205, որ կ'ըսուի թէ մայրաքաղաքիս վաճառականներէն Պ. Քրէժերի ձեռքը կը գտնուի, բայց դժբախտաբար անոր բախտը 1 1/2 ֆրանքի վաճառած է եղեր Աթէնքի մէջ։

—

Վագըթ կ'ըսէ թէ Քէօթահեայի գաւառին ժողովուրդն երկու ուղերձ ուղղեր է, մին՝ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի և միսը՝ Ներքին գործոց նախարար Բարձր. Լտհէմ փաշայի, խնդրելով որ իրենց գաւառն, որ այժմ Միւթէսարրըֆութիւն է, կուսակալութեան վերածուի իւր ունեցած կարեւորութեան պատճառաւ։

—

Բերայի ոստիկանապետ Պահրի փաշայի հարցաքննութիւնը կը շարունակէ Պետական խորհրդոյ նախագահ Ղազի դատաւորաց առջեւ։ Եղեռնագատ ատենի հարցաքննիչ դատաւորաց առջեւ Պահրի փաշայի կրած հարցաքննութիւնը չեղեալ համարուեր է, սա պատճառաւ թէ այս դատ Պետական խորհրդոյ դատական ատենին առջեւ պիտի տեսնուի։ Ֆար տիւ Պոսֆոր կ'ըսէ թէ այս դատաստանին ծանր ընթանալն պատճառը Բերայի ոստիկանապետին դէմ եղած ամբաստանութեանց ծանրութիւնն է։

Պահրի փաշա երեքշաբթի օրը դարձեալ հարցաքննուեցաւ և քանի մը վկայք լսուեցան, որոց մէջ կը գտնուի Պոլսոյ կեդրոնական բանտին տնօրէն Ալի պէյ։ Ֆար կը կարծէ գիտնալ թէ երեքշաբթի աւուր հարցաքննութիւնն Օտաճի Մուսթաֆայի գրած հանրածանօթ նամակին կը վերաբերէր, յորմէ Պահրի փաշա օգուտ քաղել կ'ուզէ։ Ալի պէյ դիտել տուեր է թէ Օտաճի Մուսթաֆա նամակը գրած ժամանակ ոստիկանական նախարարութեան յատուկ բանտը կը դըտնուեր. հետեւապէս պէտք է այդ բանտին տնօրէնին դիմել ուրիշ տեղեկութիւններ առնելու համար։ Հաւանական է թէ այս վերջին բանտին տնօրէնն ալ ի մօտոյ հարցաքննուի։ Ֆար կը յարէ թէ իւր տեղեկութիւնք այսչափ չեն, բայց խոհեմութիւն կը համարի առ այժմ լռել։

—

Մայրաքաղաքիս և Ադրիանուպոլսոյ միջեւ բանած երկաթուղւոյ կառախումբերն երթեւեկիլ սկսած են, վերանորոգուած լինելով այն տեղերն, որք վերջին օրերս տեղացող անձրեւաց պատճառաւ աւրուած էին։

—

Թոփհանէի առջեւ խարսխեալ առագաստանաւի մը սպայներէն մին երէկ գիշեր դիպուածով ծովն իյնալով խեղդուեցաւ։

—

Եգիպտական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ բազմաթիւ յոյներ Գահիրէի պատերազմական գործոց նախարարին ներկայանալով, խնդրեր են իրենց կամաւոր Պէյքըր փաշայի բանակին մէջ ծառայել, Սուտանի ապստամբաց դէմ։

—

Եգիպտական կառավարութեան «Վագաիէ Մըսըրիէ» անուն պաշտօնական թերթն՝ անհիմն կը յայտարարէ այն զրոյցը, թէ Հապէշք Եգիպտական հողն ասպատակեր և Մասուայի մօտերն կարաւաններ կողոպտեր են։

—

Եւրոպական թերթ մը, Գերմանիոյ գահաժառանգ իշխանին Հռոմի Պապին հետ վերջերս ունեցած տեսակցութեան վրայ խօսելով, և յիշելով թէ գահաժառանգ իշխանը Գերմանիոյ Ազատ-Որմնադրաց (Ֆրան-Մասոն) օթեակներուն Մեծ Վարպետն էր, կ'ըսէ թէ այդ առթիւ գերագոյն ներողամտութեան և ամենամեծ աննողութեան հակընդդէմ սկզբունքները ներկայացնող երկու նշանաւորագոյն անձնաւորութիւնք իրարու հանդիպած են։

—

Այս առաւօտեանթուրքերէն լրագիրք կը ծանուցանեն թէ վերջին օրերս Ղալաթա—Սէրայի դիմացն այսող Քաֆէ-Օրիանթալի վարձակալը Բերայի նախագատ ատենին առջեւ կը դատուի, ըստ որում յիշեալ շէնքն ապահովագրող ընկերութիւնը կը պնդէ թէ վարձակալը դիտմամբ կրակ տուած է այդ շէնքին, որպէս զի 4000 ոսկւոյ գումար մը կորզէ ապահովագրիչ ընկերութենէն։ Թուրքերէն լրագրաց խօսքին նայելով, վարձակալին վրայ ծանրացող ամբաստանութիւնն հաստատուելու վրայ է եղեր։

—

Փիլիպէի լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Արեւելեան Ռումէլիի քաղաքապահ զօրաց հրամանատար Սիթրէքէր զօրավարն (Բաշիտ փաշա) մայրաքաղաքս հրաւիրուեր է իւր հրաժարման պատճառներուն վրայ բացատրութիւն տալու համար։

—

Ֆար կ'ըսէ թէ երեքշաբթի օրն գեղեցիկ հայ աղջիկ մը՝ արտաքին գործոց պաշտօնատունն երթալով, նախարարն տեսնել ուզեր է. բայց հոն կեցող պաշտօնատարք դիտել տուեր են թէ պէտք է որ նախ արտաքին գործոց նախարարի քարտուղար-թարգման կիւլլապեան Միքայէլ էֆէնտիի ներկայանայ։ Հետեւապէս, աղջիկն Միքայէլ էֆէնտիի ներկայանալով, ըսեր է թէ անպատճառ նախարարը տեսնել կ'ուզէ։ Թարգմանը պատճառն իմանալ ուզեր է, բայց աղջիկը պատասխաներ է.—«Ինչո՞ւ իմ գործիս կը խառնուիք. Նախարարին հետ խօսիլ փափաքող մարդիկն հարցաքննելու իրաւունքն ո՞վ տըուած է ձեզ. պիտի տեսնեմ Նորին Վսեմութիւնն. անոր խօսելիք ունիմ.»

Աղջիկն այս խօսքերն ըսելէ յետոյ, թարգմանին գրասենեակէն դուրս ելեր և ուղղակի նախարարին սենեակը դիմեր է։ Միքայէլ էֆէնտին աղջկան ետեւէն երթալով՝ արգիլեր է դռնէն ներս մըտնել, և իմանալով որ անոր մտադրութիւնները խանգարուած են, իսկոյն մէկը ղրկեր է Հայոց Պատրիարքարանը Քարու-Բէհեսին կանչելու։ Բայց սա հոն չը գտնուելով, աղջկան վրայ հսկեր են, սպասելով Պատրիարքարանի գործակատարին գալուն։

—

Օտար հպատակութեանց գրասենեակն իւր գործողութիւններն սկսած լինելով, մի քանի դեսպանատանց կողմէ բողոքներու առիթ տուած է։ Այս գրասենեակին հաստատութեան նպատակն է Թուրքիոյ մէջ գտնուող բոլոր օտար հպատակաց անուններն արձանագրել։ Այս նպատակին յաջողման համար, մայրաքաղաքիս և գաւառաց բոլոր Օսմանեան իշխանութիւնք հրաման ընդունած են Թուրքիա բնակող օտար հպատակաց գործերը չկարգադրել, եթէ հպատակութեանց գրասենեակէն տըրուած վկայագիր չունենան ի ձեռին, հաստատող թէ իրենք այն ինչ օտար կառավարութեան հպատակ են.

Լէքսբրէս կ'ըսէ թէ այս որոշումն մեծամեծ անպատհութիւնք կը ծագին, և թէև սկզբունքն կատարելապէս օրինաւոր և արդար է, այլ այն ձեւն՝ որով կը գործադրուի այս սկզբունքն, դժուարութիւններ ունի։ Բ. Դուռն կը փափաքի որ օտար կառավարութեանց դեսպանք Թուրքիոյ մէջ բնակեալ իրենց հպատակաց անունները պարունակող ցանկ մը հաղորդեն իրեն, սակայն որովհետեւ հոծ և բազմաթիւ օտար ժողովուրդ մը կայ, անկարելի է որ կառավարութեանց դեսպանք և ներկայացուցիչք ճիշդ ցանկ մը կարենան հաղորդել, և ճիշդ չեղած ցանկ մ'ալ թէ՛ դէշ է և թէ՛ անօգտակար։ Իսթբրն Էքսբրէս կը յարէ միանգամայն թէ՝ սոյն նորաստեղծ դրութիւնը լաւ է որ մանաւոր կանոնադրութեամբ մը գործադրուի և օտար կառավարութեանց դեսպաններէն եւս ընդունուի. պէտք է որ այսպէս լինի, առանց որոյ այս նկատմամբ արդէն կացութիւնը կրնայ իրական անպատեհութիւններ պատճառել։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

—o—

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Լոնտրա 2 յունվար

Վիէննայէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Թէլէկրաֆ. «Զրոյց կայ թէ Ռուսիոյ մէջ առեւտրական նախարարութիւն մը պիտի հաստատուի եւ թէ Ինաթիէֆ զօրավարն առեւտրական գործոց նախարար պիտի անուանի։»

Փարիզ 2 յունվար.

Մատրիտէն եկած լրոց նայելով, Սպանիոյ մէջ ապստամբութեան մը ծագումն կը վախցուի։ Զգուշական միջոցներ ձեռք առնուեր են՝ քանի մը քաղաքաց եւ գլխաւորապէս Պէլֆորի մէջ։

Պէրլին 1 յունվար.

Ռուսիոյ կայսրը յատուկ յանձնախմբի մը կողմէ առ ինքն մատուցուած օրինաց ծրագիր մ'ընդունեց, որ կարեւոր փոփոխութիւններ կ'առաջարկէ ի մասին Նաւային գրաւմանց Ատենին։ Ուրիշ փոփոխութիւններ ալ պիտի մտցուին ծովային օրինաց մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն ժողովն երէկ յԱԳԳ. Պատրիարքարան գումարեցաւ և հետեւեալ տնօրէնութիւններն ըրաւ.

1. Մուչէն եկած նամակներ տեղւոյն ազգայնոց ցաւալի վիճակը նկարագրելով՝ ինչ ինչ զեղծումներ և հարստահարական դէպքեր յիշատակած, և ասոնց առաջքն առնելու համար անմիջական տնօրէնութիւն մը խնդրած էին։ Քաղ. ժողովն արդէն իւր նախընթաց նիստերուն մէջ այս կարեւոր խնդիրն ի նկատ առնելով՝ թագրիր մը մատուցած էր առ Բ. Դուռն։ Յաւկայն խառն ժողովը Մշոյ ազգայնոց դառնագին վիճակին ծանրութիւնն զգալով և մանաւանդ նկատելով որ ժողովուրդն իւր նախորդ առաջնորդին վերադարձն և կամ եթէ չէ կարելի, ուրիշ առաջնորդի մ'ընտրութեան համար հրահանգ խնդրած էր, ստիպողաբար ճանչեց այս մասին անյապաղ տնօրէնութիւն մ'ընելու անմիջական հարկն և յետ երկար խորհրդակցութեան, որոշեց յայտարարել նստին մէջ պարտ ու պատշաճ տնօրէնութիւնն ընել։

2. Խառն ժողովը նկատելով որ Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր առաղջութիւնը բարւոքիլ սկսած է և մանաւանդ փափաքելով Ն. Բարձր. Սրբազնութեան նախագահութիւնը վայելել, որոշեց յատուկ պատգամաւորութեան մը ձեռամբ նամակ մ'ուղղել առ Ն. Բարձր. Սրբազնութիւնն, խնդրելով որ բարեհաճի յԱԳԳ. Պատրիարքարան իջնել և ազգային գործոց ղեկն իւր ձեռքն առնուլ։

3. Վանօրէից խորհրդոյ մէկ յայտագիրը նկատողութեան առաւ, որ բոլոր վանահայրերէն հաշիւ պահանջելու պէտքը ցոյց տալով, կը խնդրէր որ ժողովն այս մասին տընօրէնութիւն մ'ընէ։ Խառն ժողովն ընդունեց այս առաջարկն և հրահանգ տուաւ որ պէտք եղած շրջաբերական նամակները պատրաստելով ղրկէ և համար պահանջէ։

4. Մշոյ Ս. Կարապետի վանուց անկարգ կացութիւնն ի նկատ առնելով, որոշեց հրահանգ ղրկել միաբանութեան, որպէս զի առժամեայ վանահայր մը կամ վանահայրի տեղապահ մ'ընտրեն։

—

Քաղաքական ժողովն նաև առանձինն նիստ ըրաւ ընդ ատենապետութեամբ Մաքսուտ Սիմոն պէյի և Բ. Դրան տնօրէնութեան կարօտ ինչ ինչ յարաբերական խնդիրներով զբաղելէ յետոյ, գլխաւորապէս հանգուցեալ Էդինպէճանի Մայր-եկեղեցւոյ մէջ թաղման խնդրովն զբաղեցաւ։ Քաղ. ժողովն ընտրեալ յանձնախումբն այս խնդրոյ վրայ իւր կատարած քննութեան տեղեկագիրը մատոյց, որոյ եզրակացութեան համեմատ՝ ժողովը գլխաւորապէս յանցաւոր ճանչեց Մայր-եկեղեցւոյ Թաղ. խորհուրդն և Մայր-եկեղեցւոյ Տ. Սուքիասս աւագ քահանայն։ Բայց որոշեց այս մասին իւր ընելիք տնօրէնութիւնն յետ Ծննդեան և Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր նախագահութեան ներքեւ գումարելի նստի մը թողուլ։

—

Լրագրաց մէջ հրատարակեալ ինչ ինչ դիտողութեանց վրայ, կ'իմանամք թէ Իսկիւտարի Սելամիոյ թաղին մէջ մէկ երկու շաբաթ առաջ Երեսփոխանական ընտրութիւնք կատարուելով, համամատական առաւելութիւն միայն ստացեր են Պէյլերեան Խոսրով և Ճիվանեան Նշան էֆէնտիք։ Հետեւեալ կիրակի դարձեալ քուէարկութիւն կատարուելով, առաւելագոյն քուէ ստացեր է Պէյլերեան էֆէնտին։ Բայց սա չէ ընդուներ երեսփոխանական պաշտօնը, հետեւաբար ըստ օրինի հարկ է Երեսփոխան անուանել Ճիվանեան էֆէնտին։ Բայց չենք դիտեր թէ ի՛նչ պատճառաւ Ընտրողական Ժողովոյ Ատենապետ Սրբազանը կը վարանի այս մասին օրէնքն ի գործ դնել և վարչութենէն հրահանգ ուզեր է։ Կը յուսամք թէ Վարչութիւնն և Ընդհ. ժողովոյ դիւանը չեն յետաձգեր Ճիվանեան էֆէնտիի ընտրութեան վաւերացումն, որ ազգային պատմութեան և ազգային գործոց մասին իւր ունեցած հմտութեամբք արժանաւոր է երեսփոխանական պաշտօնի։

ԱԶԴ

Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ կողմանէ՝ հանանութեամբ Ազգ. Վարչ. Տնտես. Խորհրդոյ՝ անուրդի դրուած է հետեւեալներն.

1. Ս. Եկեղեցւոյ շրջակայքը Թիմուրճի փողոց (Թիւ 38) 15 կանգուն լայնութեան վրայ 333 կանգուն հրկիզեալ գետին մը, որ Ս. Եկեղեցւոյ վագֆէն է.

2. Նոյնպէս Ս. Եկեղեցւոյ շրջակայքը Զէյվէ փողոց (Թիւ 15) 4 կանգուն լայնութեան վրայ 33 կանգուն հրկիզեալ գետին մը, որ Ս. Երուսաղիմայ վագֆէն է։

Անոնք որ կը փափաքին գնոյ առնուլ վերոգրեալներն, պարտին ուրբաթ եւ կիրակի առաւօտները ներկայանալ խորհրդոյ։

18 դեկտ. 1883

—

ՏՕՔԹՕՐ Մ. ԿՐՃԻԿԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ՝ ըստ առաջնոյն կը շարունակէ ամեն օր ժամը 8 էն 10 ը, կ. Պոլիս կամուրջին դիմաց, Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը, իրեն դիմող հիւանդները ընդունել, մասնաւորապէս ԶՂԱՑԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵՍՆՑ ենթակայ եղողք։ Կիրակի օրերն ալ մինչև կէս օր իւր տան մէջ, Պէշիկթաշ Եէնի—մահալլէ բօստա-ճատտէսի թիւ 48։

—

ՏՕՔԹ. Մ. Հ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Կը ծանուցանէ արդոյ հասարակութեան թէ երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը հիւանդ պիտի ընդունի իւր տունն Այնալը-Զէյմէ, Էմին-ճամի փողոց թիւ 45 կէս օրէն վերջը։ Պիտի դտնուի նաեւ Պոլսոյ կողմը Լալէլի ճամիի դիմաց թիւ 15, Ալահվերտեան նոր բացուած դեղարանն երկուշաբթի եւ ուրբաթ կէս օրէն վերջը, եւ չորեքշաբթի առտու ժամը 4 էն մինչեւ 8ը։

Տօքթ. Մինասեան ճրիաբար պիտի խնամէ աղքատ հիւանդները ուրբաթ օրերը Ալահվերտեան դեղարանը եւ շաբաթ օրերը իւր տունն 6 էն մինչեւ 10։

50—29

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐԵԼԻՆԵՐ

Բ.

—=—

Անոնք որ տակաւ զարգացման և բարեշրջման (էվոլիւսիոն) վարդապետութեան կը հաւատան՝ գուցէ պիտի առարկեն թէ կէս դար առաջուան հայ եկեղեցական մը տիպար կ'ընծայենք կաթողիկոսութեան, և այդ տիպարին ըստ ամենայնի համապատասխանող օրինակներ չենք կրնար գտնել արդի հայ կղերին մէջ, մինչդեռ հայ կղերն այսօր անչուշտ աւելի լաւ վիճակ մը ունի քան դարուս սկիզբն, ինչպէս Ազգն ալ այսօր աւելի զարգացեալ վիճակի մէջ է, քան կէս դար առաջ։

Մեր ալ կարծիքն այս է թէ միայն անիմաստասէր ծերունիներու տրուած է միշտ ներկայէն գանգատիլ և անցեալն գովեստ տալ։ Ժամանակն, Արևելից մէջ իսկ, անշարժ չէ բոլորովին, և տակաւ յառաջ կը բերէ բարեփոխումներ, թէպէտ, սակաւաթիւ տարիներու վրայէն դիտուելով, այդ բարեփոխումնք կրնան վրիպիլ ուշադրութենէ։ Թէ այսօր հայ ժողովրդեան մէջ աւելի կրթութիւն կայ քան կէս դար առաջ, ասոր ո՛չ ոք կը տարակուսի, և հետևապէս ուղիղ է ըսել թէ նոյն ժողովրդէն ծագում առնող կղերն ալ այսօր աւելի կրթեալ է քան կէս դար առաջ։ Միայն հաւասարութեան ֆորմիլ խնդիր մը կայ այս ամէն երեւութից մէջ, այսինքն՝ թէ արդեօք հայ ժողովուրդը նոյն ժամանակամիջոցին մէջ ստացած է այն աստիճան կրթութիւն, որչափ ժամանակիս ոգին կը պահանջէր և որչափ մեր դրացեաց օրինակը կ'արդարացնէր և հարկաւոր իսկ կ'ըներ, և թէ արդեօք հայ կղերին անդամները կրցած են նոյնչափ զարգանալ մտապէս որչափ հայ ժողովրդեան անհատներն։ — Ասոնք հարցումներ են, որոց մեր մեր մասին ժխտական պատասխաններ պիտի տայինք, այլ ոչք բարեբախտաբար մեր խնդրէն դուրս են։ Աստ բաւական է հաստատել որ մեք տարակարծիք չենք այն տեսութեան թէ այսօր Հայ կղերն աւելի կրթեալ անդամներ կը պարունակէ քան կէս դար առաջ։

Բայց այդ տեսութիւն վերաբերութիւն չունի զմեզ զբաղեցնող խնդրոյն հետ։ Մեք ո՛չ միայն կէս դար, այլ բազում դարեր առաջուներեցած ենք կաթողիկոսներ, որք այնչափ լաւ յարմարած են իրենց ժամանակին պայմանաց, և հետեւապէս այնչափ օգտակար պաշտօնավարութիւն մը ունեցած են, որ առանց մեղանչելու բարեշրջման վարդապետեան դէմ, այսօր իսկ կրնանք մաղթել, որ այդպիսի կաթողիկոսներ բազմին Մայր-Աթոռոյ վրայ։ Այս ըսել է թէ տասն և իններորդ դարու վերջին քառորդին մէջ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան կոչուող եկեղեցականն իւր այն վաղեմի և պանծալի նախորդներէն աւելի հրմտութիւն ունենալու չէ, այլ ըսել է միայն թէ, նորերը նոյնչափ լաւ յարմարին իրենց ժամանակին պայմանաց, և անոնց առջեւ եկեղեցւոյն իրաւունքները պաշտպանելու և անոր բարեկարգման նպաստելու այնչափ կարող լինին, որչափ հիներն եղած են իրենց ժամանակին պայմանաց նկատմամբ։ Հայ մը Ամենայն Հայոց Հայրապետներուն պատմութեան բոլորովին անտեղեակ պէտք է լինի չհասկնալու համար թէ ինչ կը նշանակէ այս փափաք, և ո՛րչափ բանաւոր է այն։

Իսկ Ներսէս Ե., զոր ապագայ կաթողիկոսին համար իսկ տիպար մը ներկայելու նախանձախնդրութիւնն ունեցած ենք, թէպէտ աւելի քան կէս դար առաջուան եկեղեցական մը, բայց Մայր-Աթոռոյ վրայ կը բազմէր տակաւին քառորդ դար առաջ։ Նա այնչափ լաւ կը հասկնար ներկայ քաղաքագիտութեան ալ պայմաններն, որ, խրիմեան պատերազմին ժամանակ, հակառակ Նիքոլա կայսեր կառավարութեան պահանջմանց, չուզեց իւր ազդեցութիւնն ի գործ դնել ընդդէմ Օսմ. կայսերական կառա-

...թեան, կամ ռուսաստանի բարեսիրաց մէջ։ Հայոց մէջ։ քաղաքա- այնչափ ղութիւն և քնաւորութիւն մ'ունէր մեծանուն Աշտարակեցին։ Թո՛ղ մեր ապագայ կաթողիկոսը լինի աւելի հմուտ եկեղեցական մը քան զներսէս Ե., այս կէտ այնչափ կարեւորութիւն չունի մեր առջեւ, բայց թո՛ղ նոյնչափ լաւ հասկնայ Ամենայն Հայոց Հայրապետին պարտականութիւններն և նոյնչափ յարմարութիւններ ու ձիրքեր ունենայ զանոնք լիովին կատարելու, ահա՛ ինչ որ էական է մեր տեսութեամբ։ Բայց մեք թերահաւատ ենք, և՝ ինչպէս ըսինք՝ չենք տեսներ ընտրելի մը, որ լիովին համապատասխանէ մեր տիպարին, և այս աստիճան ճշմարիտ է, և այս ճշմարտութիւնն այնչափ լիովին կը զգայ մանաւանդ մեր եկեղեցական դասն, որ ապահովապէս գիտենք թէ ո՛չ մէկ եպիսկոպոս կը վշտանայ տեսնելով թէ այսպիսի բաղդատութիւն մը նպաստաւոր չէ իւր անձնաւորութեան։

Արդէն առաջարկուած ընտրելիներուն սահմանափակ և փոքր թիւով մը լինելն ինքնին ապացոյց մ'է թէ ժողովուրդն ալ բազում եկեղեցականաց վրայ չտեսներ Ամենայն Հայոց Հայրապետութեան Աթոռը բաղմելու չափ արժանիք և յարմարութիւն։ Հարկ է այժմ որ, ըստ կարի խոյս տալով անձնական խնդիրներէ, խօսինք այդ ընտրելեաց վրայ, նշանակելով ինչ որ սովորաբար կը կարծուի կամ մեք կը կարծենք՝ անոնց իւրաքանչիւրին առաւելութեանց և թերութեանց նկատմամբ։

Առաջին ընտրելին բնականապէս Ներսէս Պատրիարքն է։ Կ'ըսենք «բնականապէս», որովհետեւ այնչափ նշանաւոր և դժուարին պարագայից մէջ տասն տարի Պատրիարքական պաշտօն վարող եպիսկոպոս մը ինքնին, իւր բռնած դիրքին զօրութեամբ, իրաւունք մ'ունի Հայ Եկեղեցւոյ ամենաբարձր պաշտօնին կոչուելու։ Մեր նախնիք ալ այսպէս խորհած են, և Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռին հաստատումէն ի վեր, շատ անգամ տեսնուած է որ այդ պաշտօնն ամենէն աւելի յաջողութեամբ վարող եպիսկոպոսները, կամ իրենց համակրողաց ջանիւք և կամ Էջմիածնի Միաբանութեան ընտրութեամբ, Կաթողիկոսութեան բարձրացած են։ Զօրաւոր փաստեր կրնան մէջ բերուիլ ի նպաստ սա տեսութեան թէ, երբ բացառիկ տարրեր չկան խնդրոյն մէջ, Կ. Պոլսոյ Պատրիարքն յարմարագոյն ընտրելին է միշտ Էջմիածնի Կաթողիկոսութեան։ Նախ կրնայ դիւրաւ ցոյց տրուիլ թէ ո՛րչափ փափաքելի է և օգտակար՝ որ Էջմիածնի Կաթողիկոսը Թուրքիոյ Հայ եպիսկոպոսներէն ընտրուի։ Ապա կրնայ փաստաբանուիլ թէ, ընդհանրապէս, Թուրքիոյ Հայ եպիսկոպոսաց արժանաւորագոյնն է որ կը նստի Կ. Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռին վրայ։ Յետոյ կրնայ հաստատուիլ թէ Կ. Պոլսոյ Հայոց Պատրիարք մը, մանաւանդ երբ երկարատեւ պաշտօնավարութիւն մ'ունենայ, ստացած կը լինի ազգային, եկեղեցական և քաղաքական այնպիսի փորձառութիւններ, որոցմէ մեծ օգուտ կրնայ քաղել Էջմիածնի Աթոռին վրայ, և որոց ստուգապէս մեծ պէտք պիտի ունենայ։ Ի վերջոյ, կրնայ ցոյց տրուիլ թէ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքը սովորաբար մեծանուն մը կ'ունենայ, ծանօթ կը լինի ամէն երկիրներու հայ ժողովրդոց և գաղթականութեանց, և կրնայ թէ՛ շուք տալ Մայր-Աթոռոյն, և՛ թէ ուրիշ ամէն եպիսկոպոսէ աւելի դիւրաւ իրացուցանել ազգային-եկեղեցական միութեան գաղափարն, և.ն. և.ն։ Այս ամէն փաստեր կրնան մանրամասն ապացոյցներով մէջ բերուիլ, և Ներսէս Պատրիարքին ընտրելիութիւնը նոյնչափ զօրացնել։ Ի նպաստ նոյն ընտրելիութեան կրնան յիշուիլ նաեւ Ներսէս Սրբազանի անձնական ձիրքերն, իւր եկեղեցասիրութիւնն, ազգասիրութիւնն, անաչառ անցեալն, ազգային և եկեղեցական իրաւանց նախանձախնդրութիւնը, նիւթական հարստութիւն դիզելու հետամուտ չլինելն, հանած մեծ համբաւն համայն հայ. կական աշխարհի մէջ, օտարազգեաց քով վայելած յարգն ու պատիւն, և.ն. և.ն։ Այսչափ առաւելութիւններ իւր կողմը միացնելէն յետոյ, զարմանալի չէ ամենեւին որ այսօր Ներսէս Պատրիարքն առաջնակարգ ընտրելին լինի Կաթողիկոսութեան, և թէ մանաւանդ Ռուսիոյ Հայը և Թուրքիոյ վիճակաց մեծամասնութիւնը զինք փափաքին տեսնել Մայր-Աթոռոյ վրայ։

Ընդդէմ Ներսէս Պատրիարքի ընտրելութեան մէջ բերուած առարկութիւնք, որք նմանապէս իրենց կարեւորութիւնն ունին, ասոնք են։— Ն. Սրբազնութիւն հիւանդոտ է, որով զուրկ կը դտնուի այն ամէն առաւելութիւններէ, զորս կորովի առողջութիւն մը պիտի տար իրեն՝ Էջմիածնի նման վատառողջ տեղւոյ մը մէջ վարելու համար պաշտօն մը, որ մեծ գործունէութիւն կը պահանջէ, և մտահոգութիւններ կրնայ պատճառել, որոց հարկ է տակաւ կարող լինել։ Ն. Սրբազնութիւն ռուսերէն չգիտեր, և մտէն տեղեակ չէ այն միջավայրին պայմանաց, ուր պաշտօն պիտի վարէ։ Ն. Սրբազնութիւն թէև մեծ գործեր կատարած է բացառիկ կարեւորութիւն ունեցող պայմանաց մէջ, բայց այդ պայմաններէ բոլորովին տարբեր պայմաններու հետ գործ պիտի ունենայ Էջմիածին, ուր իւր գլխաւոր զբաղումը պիտի լինի ատ Ներսէս Բարեկարգիչ անունեալ գործն, որոյ նկատմամբ Նորին Սրբազնութեան պաշտօնավարութեան միջոցին կարեւոր բան մը չէ եղած։ Վերջապէս, կ'առարկուի թէ մեր նախորդ յօդուածին մէջ նշանակեալ եօթն պայմաններէն չորրորդն, հինգերորդն և եօթներորդը կը պակսին Ն. Սրբազնութեան, որ այս պատճառաւ թերի կերպիւ միայն կրնայ ունենալ երկրորդ պայմանն ալ։ Սա եւս կը յիշուի թէ իրաւունք չունինք Ն. Սրբազնութեան անկեղծութիւնը կասկածի ներքեւ թողուլ, երբ, ազգային լրագրաց մէջ հրատարակեալ նամակով մը, կանխաւ և բացարձակապէս հրաժարական կուսակցութենէ. (զի մեր ընթերցողը գիտեն թէ, մեր դադարման միջոցին, Ս. Պատրիարք Հայրն Հայրենեաց լրագրոյ մէջ նամակ մը հրատարակել տուաւ, յորում, յայտնելէ յետոյ թէ ինք լսած է թէ ոմանք կ'աշխատին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս ընտրել զինք, կը յայտարարէր թէ իւր առողջական վիճակն իրեն թոյլ չտար ազգային այսպիսի բարձր պաշտօն մը վարել եթէ ընտրուի իսկ, և թէ արդէն Պատրիարքական պաշտօնէն ալ հրաժարած է, նոր խնդրագիր մը ուղղելով առ Վեհ. Սուլթանն։) Այս առարկութիւնն ընդոներ դիտել կուտան թէ ամենեւին փափաքելի չէ որ Ն. Սրբազնութիւն ակամայ վարեկաթողիկոսական պաշտօնն ալ, ինչպէս բաւական ժամանակէ հետէ վարեց Պատրիարքական պաշտօնը, զի այն անպատեհութիւնք, որք աստ ծագեցան իրաց այդ վիճակէն, աւելի ծանր հանգամանք կրնան ունենալ Արարատեան անդին։ Եկեղեցական դասուն մէջ ալ Ներսէս Պատրիարքի ընտրելութիւնն ընդդիմութիւններ կը յարուցանէ, սա գլխաւոր առարկութեամբ թէ Նորին Սրբազնութիւն պէտք եղածին չափ եկեղեցական նախանձախնդրութիւն չունի, մինչդեռ այս հանգամանքն էական է Հայրապետին համար։

Միւս ընտրելեաց վրայ խօսելէ առաջ, Ներսէս Պատրիարքին ընտրելութեան դէմ եղած այս առարկութիւնները համառօտ քննութենէ մը անցունել արդարութեան պարտք կը համարինք։

ԽՆԴԻՐ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀՈՒԹԵԱՆՑ

—o—

Ի՞՞ԷՐԷ Լ՞՞ԷՐԷ լրագիրն իւր երէկի քաղաքական տեսութեան մէջ հետեւեալը կը գրէ խնդրոյն արդի վիճակին նկատմամբ։

Ցունաց Պատրիարքարանին հետ խնդիրն իւր առջի վիճակին մէջ կը տարուբերի։ Պատրիարքին հրաժարակա՛ը չընդունուեցաւ, բայց Ն. Սրբազնութիւն կը պնդէ, և իւր պաշտօնական բնակավայրէն մեկնելով, իւր մասնաւոր տունն առանձնացած է։ Հայոց Պատրիարքն ալ Ֆէների Պատրիարքարանին հետ մի և նոյն կերպիւ կը խորհի Քրիստոնեայ Եկեղեցեաց առանձնաշնորհութեանց դպչող յանկարծական գործողութենէ մը պիտի խրտչէին։ Թէ ո՛րչափ կարելի էր նախապէս անոնց հաւանութիւնն ստանալ այս առանձնաշնորհութեանց փոփոխման նկատմամբ, չենք գիտեր, որովհետեւ այդպիսի փորձ մը երբէք չփորձուեցաւ։ Բայց այժմ ստոյգ է թէ դիւրագրգիռ բնազդներ բորբոքած են, և դէթ առ այժմ համախոհութեան փնտռեալ չեն ամենեւին։ Հետեւապէս, տարակոյս չունինք թէ Բ. Դուռը նախ պիտի խորհի հանդարտեցնել երկու խռովեալ հասարակութիւններն, և յետոյ նոր ընթացք մը բռնել, աւելի ճարտարամիտ միջոցներով մերձենալով խնդրոյն, և թող տալով որ բոլորովին փակուի, մինչեւ որ լաւագոյն առիթ մը ներկայանայ դայն նորէն բանալու։ Նախապարագ խորհրդին այս նկատմամբ պատրաստած մաղպոն կամ տեղեկագիրն, որ պաշտօնապէս ֆրանսերէնի թարգմանուած լինելով տպագրիչներուն ձեռքը կը գտնուի սոյն պահուս, ի մօտոյ հասարակութեան պիտի ներկայացուի։ Այդ պաշտօնագիր Բ. Դրան հայեացքն ընդդէմ կը հանէ Ֆէների Պատրիարքարանին Ցիշատակագրոյն մէջ ներկայացեալ տեսութեանց, որոց մէկ քաղուածն հրատարակեցինք անցեալ շաբթու։ Որովհետեւ Բ. Դուռն այսպէս կ'արձանագրէ իւր տեսութիւններն առանձնաշնորհութեանց խնդրոյն վերայ, չհետեւիր թէ ներկայ ժամանակը պատշաճ պիտի համարուի անպատճառ ի գործ դնելու այդ տեսութիւնները։ Կառավարութեան արժանապատուութիւնը կապուած չէ խնդրոյն այդ կերպիւ կարգադրման հետ, որովհետեւ եւ առնուլ ուղուած առանձնաշնորհութիւնք սերտիւ միացեալ են Օսմանեան պատմութեան ամենէն փառաւոր էջերուն հետ, և Ցանն Օսմանայ ազնուագոյն սրդւոց մեծութեան և քաղաքագիտական խորին իմաստութեան յիշատակարաններն են։»

ԷՋՄԻԱԾՆԱՑ ՁԵՄԱՐԱՆՈՒՄ ՊԱՏԱՀԱԾ ԽՈՌՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

—o—

. . . Խմբագրապետ պատուական Մասիս լրագրի.

Սորանից մի քանի ամիսներ առաջ «Մանղուսէի Էֆքեար» լրագրում հրատարակած մի յօդուածում խոստացայ որ երբ յարմար առիթ գտնեմ, Էջմիածնի ձեմարանի եւ սորա պաշտօնեաների վրայ տեղեկութիւններ տամ, թէ աշակերտական օրագրութիւններից եւ թէ ինձ ուղղուած նամակներից օգուտ քաղելով։ Այո՛, մինչեւ այսօր մի քանի յարմար առիթներ եղան, բայց եւ այնպէս ինձնից անկախ պատճառներից սահմանուած պարտաւորութիւնս լռել . . . եւ ահա՛ այսօր, Մեծ. Խմբագիր, չնայելով որ դարձեալ նոյն պատճառն ունիմ (աչքի տկարութիւն.) բայց այլ եւս այս անգամ չեմ ուզում Մասիսի պատուական ընթերցողներին անտեղեակ թողնել Էջմիածնի ձեմարանում կատարուած իրողութիւնների մասին, խոստովանելով որ այսպիսի մի լուր չիմանալն աւելի նախադաս է քան թէ իմանալը, բայց . . . ես լուր ասացի, բայց սխալուեցայ, որովհետեւ սա լուր չէ, այլ կատարեալ ֆոյթ Հայ ազգի թէ՛ բարձր եւ թէ՛ հասարակ դասի համար։ Եւ՝ Մեծ. Խմբագիր, պատահած եղելութեան վրայ առանց մի բան իսկ աւելացնելու դուրս բերում եմ եւ պիտի բերեմ այդ եղելութեան պատմութիւնը սորանից մի քանի օրեր առաջ ստացած եւ ստանալիք նամակներից, եւ յետոյ ամենավերջը պիտի յայտնեմ իմ ունեցած կարծիքներս, որոնք գոյացած են աշակերտասիրեանս ժամանակ։ Նախ քան այդ եղելութիւնը յայտնելս ես ուզում եմ ասել որ, դա՝ ո՛չ սուտ եւ ո՛չ սխալ կարող է լինել, որովհետեւ նոյն եղելութիւնն այդ օրուայ բոլոր ստացած նամակներումս կար, մի միայն սա զանազանութիւնով որ մին՝ ընդարձակ էր նկարագրած, իսկ միւսները՝ համառօտ։

Ահա՛ եղելութիւնը. Նոյեմբեր 11/23 ին իրիկուն երրոպական ժամը 6 1/2ին Էջմիածնի ձեմարանի մեծ աշակերտների (1) սերտարանում մի խռովութիւն է բարձրանում. այդ ժամանակ ոմանք վարից (բայց ո՞վքեր, յայտնի չէ.) «կրա՛կ, կրա՛կ» են գոռում. իսկ ոմանք էլ «Ցեսչին ծեծե՛ցին, տեսչին ծեծե՛ցին.» ուսանողներն իսկոյն դուրս են ելնում իրանց լսարաններից, բայց ուր վազելին իրանք էլ չեն իմանում, մի քանի րոպէից յետոյ վազում են վեր եւ ուղղակի մեծերի սերտարանն են մտնում, մտնելով սերտարան բոլոր աշակերտներին հաւաքուած են գտնում. որոնք «Ցեսչին ծեծե՛ցին, տեսչին ծեծեցին» են գոռում. ոչ ոք բան չի կարողանում հասկանալ, նոյն իսկ այս եղելութեան ճշդութիւնն այնքան անպարզելի է երեւում ուսանողներին որ կէս ժամ սպասելուց յետոյ դարձեալ ոչինչ չեն հասկանում. վերջապէս հանդարտում են աշակերտները եւ իմացւում է եղելութիւնը, որը երթեւեկութեան խնդրից (*) ծագած մի չարիք է եղել, ահա՛ թէ ինչպէս. Ձեմարանի վարչութիւնն (3) այս տարուայ ուսումնական շրջանում վեցերորդ դասարանի աշակերտներից մինին գիշերօթիկների թում չէին ընդունել, բայց եւ այնպէս այդ աշակերտը մինչեւ այդ օրը մի յոյս ունի եղել կրկին գիշերօթիկ ընդունուելու, եւ այդ յոյսով իսկ աշխատում է եղել. բայց հակառակ իւր բոլոր ջանքերին չի յաջողում դժբաղդաբար. եւ ահա այդ օրը ձեմարանի Պ. Տեսուչը յայտնում է այդ երիտասարդ աշակերտին թէ «Մինչդեռ ոչ ոքն չընդունիլ» . . . աշակերտն այս անյաջողութեան պատճառը Պ. Տեսչին է վերագրում. եւ այդ պատճառով մտքում դնում է իւր օրը հանել Տեսչից նոյն իսկ այդ օրը. նա այս մտադրութիւնով, եւ մի եւս նոյն ժամանակ սաստիկ զայրացած դալիս է ձեմարան Պ. Տեսչին ապտակ խրելու դիտաւորութեամբ. որովհետեւ այլ եւս չպիտի մնայ եղել ձեմարանում. մեր զայրացած ընկերն սպասում է. մինչեւ Պ. Տեսչի փոքրիկների սերտարանից դուրս գալը (4) Պ. տեսուչը դուրս գալով մտնում է մեծերի սերտարանը. ահա մտնում է եւ ոմակալ աշակերտը. եւ կամաց կամաց հետեւում է Պ. Տեսչին, եւ երբ Պ. Տեսուչը հասնում է վերջերորդ դասարանի աշակերտաց դրասեղանի առաջ (5). այդ ժամանակ յարձակւում է մեր պարոնը Պ. Տեսչի վրայ. (6) գոռալով «Ես կամենում եմ ճեմարանը Ձեր լրբութիւններից ազատել»։ Բայց դեռ չի խրած մտ գտնուող աշակերտները բռնում են նորա ձեռից, իսկ միւսները Պ. Տեսչին սերտարանի ապակեայ դուռը կոտրելով դուրս են փախցնում եւ պահում են աւագ վերակացուի սենեակը. ահա սիրելի ընթերցող այս ժամանակն է որ Պ. Պ ուսանողները հասնում են, բայց բանը բանից անցած են գտնում, այս ցաւալի եղելութիւնից յետոյ աւագ վերակացու կամ լաւ եւս է ասել գլխաւոր եղող Սուքիասեանը գոռում է «դո՛ւրս անել այդ աշակերտին, դո՛ւրս եւ այս րոպէիս»։ Բայց ո՛չ ոք չի կարողանում մօտենալ աշակերտին, որովհետեւ իւր ընկերները պաշտպանում են եղել, վերջապէս ծառայ են ուղարկել վանքը, եղելութիւնը Սինօդի անդամներին հասկացնելու համար. . . Գալիս են Սինօդի անդամներից Գրիգոր եւ Ներսէս եպիսկոպոսները, եւ ինչպէս աշակերտները, ուսանողները ու ծառաները չեն կարողացել սերտարանից դուրս հանել, զայրացած աշակերտին նոյնպէս եւ չեն կարողացել Սինօդի անդամներն էլ հանել, վերջապէս մի ժամից յետոյ աշակերտին առելով թէ «դատաստանի ենք տանում քեզ Ցեղական Սրբազանի մօտ» դուրս են հանում . . . աշակերտին տանում են վանք, եւ այդ գիշերը մի կերպով իւր սովորական բնակարանում անձ են կացնել տալի, բայց առաւօտուն աշակերտը մտածելով թէ, իրան կարող են պահպանելով մի ուրիշ տեղ տանել փախչում է, բայց ո՞ւր։ — Դարձեալ ճեմարան վազելով գալիս է ճեմարան իրան ետեւից եւս վանքի պաղպաղին (7) է վազում, գալով ճեմարան մտնում է իրան դասարանը, (8) մտնում է եւ պաղպաղին. պաղպաղին ուզում է ուժով փախստականին վանք տանել, բայց ընկերները չեն թողնում եւ երբ տեսնում են որ խօսքով չի լինում, այդ ժամանակ յարձակում են պաղպաղի վրայ եւ սկսում են մի քանի հարուածներ չնորհել Պարոնին . . . եւ ահա դարձեալ եւրեկոյեան խռովութիւնը նորոգւում է, այս ժամանակ ուսուցիչները ներս մտնելով աշխատում են խաղաղացնել, բարեբախտաբար յաջողում են, եւ այսպէս կէս ժամից յետոյ խաղաղութիւնը տիրում է, յետոյ ուսուցիչները յայտնում են աշակերտներին որ «ո՛վ որ դժգոհութիւն ունի Պ. Տեսչի դէմ, կարող է գրով յայտնել, որովհետեւ այստեղ օրէնք կայ, արդարութիւն կայ, մեղանից մեծը կայ, եւ վերջապէս Սինօդ կայ, կը դատեն եւ կորոշեն ամէն բան.» ահա այս խօսքերով հանդարտացնում են աշակերտներին եւ մինչեւ երեկոյ անորոշ կերպով անցնում երեկոյ է լինում ու ահա աշակերտները երկու մասի են բաժնուած «ՏԵՍՉԻԱՆՆԵՐ» եւ «ՀԱԿԱՏԵՍՉԻԱՆՆԵՐ» այս երկուքն էլ մի մի խնդիրներ են պատրաստում Սինօդին տալու համար, որոնցից՝ առաջինը պիտի խնդրուի Սինօդից տեսչին պահել, իսկ երկրորդը հեռացնել . . .

Մեծ. Խմբագրապետ, առ այժմ այս է ունեցած տեղեկութիւնս այս ցաւալի եղելութեան նկատմամբ. բայց յոյս ունիմ որ շուտով (չարունակութիւնը եւս կատանամ. որը՝ առանց երկարաձգելու պիտի չտպամ խմբագրութեանդ ուղարկելու, ինչպէս այս նոյնպէս եւ այն տպագրութեան համար պատուական եւ ազդօգուտ Մասիսիդ մէջ։

Արդ, Մեծ. Խմբագրապետ Տէր, խնդրում եմ խոնարհաբար սոյն ցաւալի եղելութեան նկարագրութիւնը Ձեր պատուական Մասիսի մօտակայ թերթերից մինում հրատարակելիդ, որի համար կանխաւ մասուցանում եմ շնորհակալիքս։

Որով մնում եմ Ձերդ Մեծապատուութեան երախտապարտ։

Խ. Ծ. ՆԾԴՆԷ-ԶԴՕՆ

18/30 դեկտ, 1883 Նիկոմիդիա։

---

(1) Ձեմարանի աշակերտներն եւ ուսանողները երեք տեղ են բաժանուած. եւ այսպէս՝ Ա. Բ. եւ Գ. դասարանները մի առանձին սերտարան. Դ. Ե. եւ Զ մի այլ սերտարան, իսկ Ա. Բ. եւ Գ. (Ի. Ը. եւ Թ դասարանները) լսարանները առանձին. վերջինները՝ ճեմարանի վարի յարկումն են. իսկ առաջինները՝ վերի յարկում. բայց դասաւորեան ժամանակ իրաքանչիւր կարգ առանձնանում է իւր յատուկ դասարանում. իսկ ուսանողները մնում են իրանց լսարաններում, որովհետեւ արդէն սոցանից իւրաքանչիւրը սերտողութեան ժամանակ եւս իրանց լսարաններում են սերտողութիւն անում։

(2) Կարծում եմ որ յայտնի պիտի լինի Մասիսի պատուական ընթերցողներին ճեմարանի վարչութեան այս տարուայ կարգադրութիւնը. (հաւանութեամբ Ս. Սինօդի) որով նա՝ բոլոր մօտերից եղող եւ կարողութիւն ունեցող աշակերտներին ու ուսանողներին ենթարկարեց. ճեմարանի վարչութիւնն այս կարգադրութեամբ մի մեծ թշնամութեան տեղիք տուեց իրան դէմ, ինչպէս տեսնում ենք օրինակներից. երանի՛ թէ սա վերջինը լիներ, որովհետեւ սա երկրորդ ցոյցն եղաւ որ մենք տեսնում ենք, անշուշտ ընթերցող հասարակութիւնը յիշում է որ Մասիսի դադարման միջոցին այսպիսի մի եղելութիւն եւս թէրճէմանը Էֆքեար լրագրում հրատարակուեց, բայց նորա ստուգութիւնը թէ ո՞ր աստիճանի է, չենք իմանում. նոյնպէս եւ վերջը։

(3) «Ձեմարանի վարչութիւն» եմ ասում, որովհետեւ հաւատացած եմ որ մի միայն մի տեսուչ չի կարող իրան կամքի համաձայն չարժել. կամ լա՛ւ եւս է ասել ուզածն անել, մանաւանդ Պ. Արշակ Նահապետեանցի նման տեսուչներ։

(4) Պ. Ա. Նահապետեանց մի ընտիր սովորութիւն ունի, այսինքն՝ սերտողութեան երեք ժամերում եւս կարող եմ ասել չարունակ եւ ամեն օր սերտարաններում մտն է դալիս, եւ պէտք եղած օգնութիւններն անում է աշակերտներին. չեմ գիտում մեր միւս ուսումնարանների Պ. Տեսուչներն եւս այս սովորութիւնն ունի՞ն թէ ոչ։

(5) Սերտարաններում եւս իւրաքանչիւր դասարան՝ իւր առանձին սեղաններն ունի։

(6) Բարեբաղդաբար ձեռքին ոչինչ չունի՝ եղել։

(7) «Տաղաղ» վանքում մի պաշտօն է, որը տալիս է վանքի հրացանակիրների եւ անտառապահների գլխաւորներին, թէպէտ եւ բառ առ բառ նշանակում է «անտառապահ»։

(8) Այդ ժամանակ աշակերտները դասարաններուն են լինում։

ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ԿՌԻՒ ՄԸ

—o—

Հինգշաբթիէն ուրբաթ լուսնալու դիշեր տեղւոյս կառավարութեան պալատին մէջ արիւնահեղ տեսարան մը տեղի ունեցաւ, որոյ պարագաները տարբեր կերպերով պատմուեցան և կը պատմուին մինչեւ այսօր, բայց մենք սոյն արիւնռուշտ դէպքին մանրամասնութիւններն ականատեսներէ նուազագոյնը և որք հետեւեալ կերպով պատահած են։

Ինչպէս յայտնի էր, Քիւլլիւքի համբաւաւոր աւազակախումբին մէկ մասը նեղումի դտնելէ ետեւ, վիլայէթին ներսերը, զանազան քաղաքներու և գիւղերու մէջ դարձեալ չարագործութիւններով զբաղած էր։ Երբ մեր վեմ. կառավարիչն իմացաւ, որ այդ աւազակները Սէօքէի, Մէլէսի, Մուղլայի մէջ և ուրիշ զանազան տեղեր սկսած են նորէն չարագործութիւններ ընել, հարկ տեսաւ խիստ և ազդու միջոցներ ձեռք առնուլ և զինաթափ ընելով զսպել, յորելի ատեն չուկաներու մէջ արձակ համարձակ բնակիչները նեղող և բռնաբարող այդ ստահակները։

Այդ, հանրածանօթ Եիւրիկ Օսման աւազակապետն ու իր տասնհինգ ընկերը կերպով մը Թիրէէն հոս բերուելով, քովերնին գտնուած Մարթինի հրացանները կառավարութեան պալատին մօտ Ալի փաշա խանը ձգել տալէ ետեւ, կառավարութեան պալատը կ'առաջնորդուին՝ իրենց հետ ընկերացող Թիրէի Գայմագամ Աֆան պ'յի կողմանէ։ Թէպէտ հրացանները կը ձգեն, բայց կառավարութեան պալատն եկած ատեն զինեալ էին դանակով և բիվոլվերով։ Կուսակալն իր սենեակին մէջ, ուր ներկայ էին ուրիշ չատ անձեր ալ, կ'ընդունի զիրենք իբր ներկայութեան, և քանի մը վայրկեան խօսակցելէ ետեւ, սենեակէն դուրս եկած ատենին, զինուորական հրամանատար Օսման փաշա կը հրամայէ իրենց որ զինաթափ ըլլան։

Սոյն հրամանին վրայ աւազակները փոխանակ զինաթափ ըլլալու, Եիւրիկ Օսմանին օրինակին հետեւելով կը քաշեն զէնքերնին և պարպելով կը վիրաւորեն Ահմէտ անուն զինուոր մը, ժանտարմա մը և Օէրքեզ Բիւսթէմ անուն ոստիկանը։

Բարեբաղդաբար, աւազակաց այս դիմադրութիւնն և հետեւաբար այս տեսակ դէպքի մը պատահումը նախատեսելով, Պալատին քանի մը սենեակներուն մէջ բաւական թուով զինուոր և ժանտարմա կըսպասէին ի զգուշութիւն, որք սոյն միջոցին աւազակաց վրայ յարձակելով զէնք պարպեցին։ Ասոնց գընդակներէն կը վիրաւորուի Եիւրիկ Օսման։ Էյրի Տերելի Ալի, Մէրսէլի Ավէզ օղլու Մուլա, Գաղտաղը Եիւրիկ Նասուհ կը սպաննուին։ Կ'ըսպաննուի նոյնպէս Պալընտըրը հաճի Իպրահիմ։ Քիւչիւք Մուսթաֆա Պալընտըրը և Թօփալ Հասան, Մեհմետ Էմտիմչի կը վիրաւորուին։

Երբ կռիւը կատաղօրէն կը շարունակէր, Եիւրիկ Օսման, Թէպէտ վիրաւոր, դէպի կուսակալին սենեակը կը սրանայ և կ'ուզէ նորա վրայ յարձակիլ։ Կուսակալը բարեբաղդաբար կը յաջողի փախչիլ, իբր հրաշք, մերձակայ սենեակը սրանալով, ճիշտ այն վայրկենին՝ ուր ուրիշ աւազակ մը, Ն. Վսեմութեան դանակի հարուած մը տալ ուզելով, Միւլազիմ Նէշէթ էֆէնտիի կողմէ կըսպաննուի սուրով։

Եիւրիկ Օսման, իբր դիւահար վեմ. կառավարչին սենեակը մըտնել ուզած ատեն երկու վերք եւս կ'ընդունի. և սակայն կը յաջողի իր այս մահամերձ վիճակին մէջ, փէրէ աղա-ի Սելիմը վիրաւորելու։ Վերջապէս կը նուազի և կ'ինայ ամրիւնթաթաւ։ Իր և այլոց հոսած արիւններով, սենեակներուն պատերն ու յատակներն, որք գնդակներով ծածկուած էին, բոլորովին ներկուեցան։ Եիւրիկ Օսման, վայրկեան մը եւս կենդանութեան վերջին ճիգ մ'ընելով, իր վայրագ և արիւնռուշտ աչքերով նորանոր զոհեր կը փնտռէր. սակայն վերջին գնդակ մ'եւս կուտէ և, ականատեսներուն պատմածին համեմատ, մարմարեայ սանդուղները կատաղօրէն կըսկսի խածնել և վերջապէս ոյժն ու կենդանութիւնը բոլորովին սպառելով կը նուազի և կ'ինայ դիտապաստ։

Կռիւը գիշերուան ինն ու կէսին սկիզբ կ'առնու, և կէս ժամ վերջ, Լաթմասի լեռներուն այս հռչակաւոր դիւցազունը արիւնաթաթաւ և անշունչ եւ մռուի պայատին ներքնակողը։

Երբ լերանց դիւցազուն աւազակապետ Եիւրիկ Օսմանի շուրջն այս սոսկալի տեսարանը կ'անցնէր, անդին՝ Տէֆթէրտար Գատրի պէյի սենեկին մէջ ուրիշ տեսարան մը տեղի կ'ունենար։ Գատրի պէյ աւազակէ մը յարձակում կրելով, բաւական ատեն անոր հետ մաքառելէ ետեւ, բարեբաղդաբար կը յաջողի զէնքն առնուլ չարագործին ձեռքէն և բռնել տալ զինքը, որոյ հետ միւս կենդանի մնացողներն ալ բռնուելով կը յանձնուին Ադրարութեան ձեռք։ Ա.Ը.Լ.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

—o—

Կ. Պոլիս, 22 Դեկտ. 83

Տէր խմբագիր.

Երկու ամսոք չափ իբրեւ հիւանդ յԱզգ. Հիւանդանոց պատսպարուեցայ։

Զգացած երախտագիտութիւնս պարտ կը դնէ յանձինս վկայել թէ՝ անդ տարուած խնամքն ու ջանքն մաքուր և բարեկարգ պահելու համար, գովութեան և շնորհակալեաց արժանի է։ Յուսահատ վիճակի մէջ գնացի, մխիթարութիւն և դարման գտայ։

Մասնաւորապէս բժշկաց ճարտարութիւնն և պաշտօնէից տարած հոգն՝ զիս երախտապարտ կացուցին։ Ուստի կուգամ իմ խորին շնորհակալիքս յայտնել Ձեր համաձիւռ թերթիս միջոցաւ Ազգ. Պատ. Հոգաբարձութեան, որ իրաւամբ կ'արժանանայ Ազգովին շնորհակալութեան։

Տէր, հաճեցէք հրատարակել զայս երկտող, յանուն արդարութեան, որոյ համար

Մնամ շնորհապարտ
Իսկենդէր Մուէնեան
Կեսարացի

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 21 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

ՆԵՐԲԻՆ ԲԵՐԲ

Թէֆթիկ.—Շաբթուս վաճառեցաւ 62 հակ, այն է՝ 42 հակ Ադ-Շէհիր, միջին տեսակ, 19 3/8 ղրշի և 20 հակ աւելի 18 1/8 ղրշի հոսան։ Պատրաստ՝ 11,000 հակ։ Հրապարակը բոլորովին հանդարտ է։ կարեւոր գործ չկայ։ Էնկիւրիի ընտիր տեսակաց համար 21 1/2 ղրշ. գին առաջարկուած է. Գիները անշարժ կը մնան.—Պէյ-Պազար՝ 22-22 1/2 ղրշ. Նալը-խան՝ 21—22 ղրշ. Կէրէտէ, Զէրբէդ՝ 22 ղրշ. Լոկի-Շէհիր՝ 21—21 1/2 ղրշ. Լոդղատ, Սիվրի-Հիսար՝ 20-21 ղրշ. Գարա-Հիսար, Քէօթահէա՝ 20-21 1/2 ղրշ. Գասթէմունի՝ 20-21 1/2 ղրշ. Գունաւորք՝ 14—15 ղշ. ստորին տեսակ՝6—7 ղրշ. Վան՝ 13—15 1/2 ղրշ։

Մերսին.—Շաբթուս վաճառեցաւ 4 հակ Նուխա, 3 հակը 38 ֆրանքի և 1 հակը 40 ֆրանքի հոս. 9 հակ Խոքանա 195 ղրշի (ոսկի), 8 հակ Բուլթայիս 100—112 ղրշի (մէճիտիէ) 1 հակ Կախերդ 132 ղրշի հոսան։ Պատրաստ՝ 200 հակ։ Հրապարակն հանդարտ է և գնողաց թիւն յոյժ սահմանափակ։ Գիները միշտ իջնելու կը ձգտին։

Բուրսա.—Շաբթուս վաճառեցաւ իբր 6,000 հոսա Գասապ-Պաշի. Ա. տեսակը 7 3/8 ղրշի, Բ. տեսակը 5 1/2 ղրշի և Գ. տեսակը 4 3/8 ղրշի հոսան։ Հրապարակն հանդարտ է։ Գիներն իջնելու կը ձգտին գնողաց պակասութեան պատճառաւ։ Գիներն են. լաւ տեսակ Գասապ-Պաշի 4 1/2—8 1/2 ղրշ. միջնակարգ Գասապ-Պաշի 4—8 ղրշ, Էնկի-Շէհիրի գրբմա 6 3/8—6 5/8 ղրշ. Եոզղատի և Էնկիւրիի գրբմա 6—6 3/8 ղրշի հոսան։

Բանդիկ.—Շաբթուս տեղական սպառման համար վաճառեցաւ մասմը Ատանայի ապրանք 6 1/8—6 1/2 ղրշի հոսան։ Հրապարակն հանդարտ է. գնողք սակաւաթիւ են. Գիներն թոյլ են և իջնելու կը ձգտին։ Հալէպ՝ 5 1/4—5 1/2 ղրշ. Ատանա ճնշուած՝ 6—6 1/2 ղրշ. Ատանա չճնշուած՝ 6 1/8—6 1/4 ղրշ. Զմիւռնիա ճնշուած՝ 6 3/8—6 1/2 ղրշ. Զմիւռնիա չճնշուած՝ 7 ղրշ։

Կոստանդնուպոլիս.—Շաբթուս վաճառեցաւ 185 կտոր Գալաք 40 ֆրանքի կտորը, 340 կտոր Շերվան «նամազի» հին, 35-38 ֆրանքի կտորը, 140 կտոր Շերվան «նամազի» նոր, 21ական ֆրանքի, 110 կտոր Գարապաղի «նամազի» հին, 28ական ֆրանքի, 80 կտոր Գարապաղ 32ական ֆրանքի, 55 կտոր Բրդասատ՝ ի Մեհճատէ 110ական ֆրանքի. 75 կտոր Փոքր—Ասիոյ Գըզ-Բիլիմ 35ական ֆրանքի և իբր 300 կտոր մաս առ մաս, զանազան գիներով։ Պատրաստ 7,000 կտոր։ Հրապարակն հանդարտ է. ընտիր հին ապրանքները կը փնտռուին չահաւոր գիներով. միջին տեսակներն և Պարսկական տեսակները լաբեալ վիճակի մէջ են։ Գիները թէպէտ թոյլ բայց անփոփոխ կը մնան։

Աֆիոն.—Շաբթուս վաճառեցաւ 6 սնտուկ Մալաթիա 278 ղրուշի հոսան, 3 սնտուկ Էնկիւրի (Թալէ-քուալէ) 160-167 ղրուշի, 2 սընտուկ Գարահիսար 164 ղրուշի, 1 սնտուկ Պալըքէսէր, ստորին տեսակ, 150 ղրուշի, 2 սնտուկ Պէյ-պազար 163 1/2 ղրուշի, 4 սնտուկ Թաւշանլը 160 ղրուշի, 2 սնտուկ Նալը-խան՝ 154 ղրուշի, 1 սնտուկ Զըգընթը 125 ղրուշի հոսան։ Պատրաստ՝ 250 սնտուկ։ Հրապարակը բանուկ է թէ՛ գեղագործաց տեսակին և թէ՛ ընտիր տեսակաց համար։ Գիներն անշարժ կը մնան։ Հրապարակին վրայ գնողներ կը գտնուին. Մալաթիա՝ 275-278 ղրուշ, Սէլանիկ՝ 240 ղրուշ, Զիլէ և Եւդոկիա 230-240 ղրուշ, Պալըքէսէր 190-195 ղրուշ, Էնկիւրիւ 165-170 ղրուշ, Նալը խան, Պէյ-պազար՝ 165-175 ղրուշ, Կէյվէ և Պիլէճիկ՝ 160-165 ղրուշ, ստորին (չըգընթը) 110-135 ղրուշ հոսան։

Գալէ Էէտ (քիլիրէ).—Շաբթուս վաճառեցաւ 1,000 հոսա լաւ դեղին 18-18 1/2 ղրուշի, 4,000 հոսա ստորին դեղին 10-15 1/2 ղրուշի, 2,000 հոսա Կեսարիոյ բնական ըսպիտակ 20-21 1/2 ղրուշի և 1,500 հոսա Պարսկական ապրանք 18-22 և 29 ղրուշի հոսան, ըստ տեսակին։ Պատրաստ՝ 63,000 հոսա։ Հրապարակը բաւական բանուկ է և բաւական թուով գնողներ կան։ Գիներն անփոփոխ կը մնան։ — Էքսթրա սպիտակ 30-33 ղրուշ, բնական ըսպիտակ բանուած 23-24 ղրուշ, բընական սպիտակ 21-22 ղրուշ։ Բընական սպիտակ սովորական խառն 19-21 ղրուշ, լաւ դեղին 17-18 ղրուշ, միջին դեղին 15-16 ղրուշ, ստորին (չըգընթը) 4 ղրուշ հոսան։

Գաֆէ (ճէհրի).—Շաբթուս վաճառեցաւ 42 պարկ Կեսարիա 17 3/8 ղրուշի հոսան։ Պատրաստ՝ 800 պարկ։ Հրապարակն հանդարտ է և գիները թոյլ են։ Հրապարակի վրայ գնողներ կան. Ակն՝ 17 1/4-17 5/8 ղրուշ, Կեսարիա 17 3/8-17 3/4 ղրուշ, Էնկիւրիւ 17-17 1/4-ղրուշ։

Մեղրամոմ.—Նշանակելիք կարեւոր վաճառում չկայ։ Գիներն անշարժ կը մնան։ Պատրաստ 2,000 հոսա. գիներն են (ոսկին 110 ղրուշի հաշուով) լաւ տեսակը՝ 20-23 1/2, միջին տեսակը՝ 18-19 1/2 ղրուշ։

Գիւրէ (մազը).—Շաբթուս վաճառեցաւ 80 պարկ սեւ, որոյ 50ը 7 1/4 ղրուշ և 30ը 7 1/2 ղրուշի հոսան. 50 պարկ սպիտակ՝ 7 ղրուշի հոսան փոխանցմամբ։ Պատրաստ՝ 300 պարկ, որոյ 50 ը սպիտակ և 250 ը սեւ։ Հրապարակին վրայ գնողներ կան. հրապարակը բանուկ է և գիներն՝ հաստատ. կապոյտ տեսակը՝ 7 1/4-7 1/2 ղրուշ հոսան, սպիտակ տեսակը՝ 7-7 1/8 ղրուշ հոսան։

Կաշի.—Փոքր մաս մը կիրասոնի ապրանք վաճառեցաւ 134 ղրշի կենդինարը։ Հրապարակը բանուկ է և գիներն ամուր։ Հրապարակին վրայ գնողներ կան. Կիրասոն 134 ղրշ, Տրապիզոն՝ 134 ղրշ. կենդինարը։

Մոմ.—Շաբթուս մոմի վրայ գործողութիւնք հետեւեալ կերպիւ կ'ամփոփուին։

Գոնիէ մոմ.—Շատ քիչ գործ եղաւ, հրապարակի վրայ Ասիոյ ապրանք կը գտնուի պատրաստ. գնող կայ։

Եէրլի մոմ.—500 կտոր Ասիոյ չոր ապրանք վաճառեցաւ 10 1/8 ղրշի հոսան. գնող չկայ։

Ուսուրի մոմ.—Շաբթուս նշանակելիք որ և է վաճառում չկայ։

Այծի մոմ.—Շաբթուս վաճառմունք աննշան եղան պատրաստին սակաւութեան պատճառաւ։

Միւս տեսակաց վրայ նշանակելիք կարեւոր բան մը չկայ։

Գիներն են.—50-70 հոսանոց գոմէշի մոմի 5-6 1/2 ոսկի ղրշը, 30-60 հոսանոց՝ 3 1/2 ոսկի ղրշը, Օտէսայի եղան ապած չոր մոմի 6-6 1/2 ղրշ հոսան, հոմի չոր մոմ 1-3 հոսանոց, 18-20 ղրշ. հոսան, հոմի թաց մոմի, 2-4 հոսանոց, 12-13 ղրշ. ոչխարի մոմի 13-17 ղրշ. այծի չոր մոմի 20-27 ղրշ. գառան մոմի 17-19 ղրշ. նպատակի մոմի (ըստ ծանրութեան) 13-14 մէճիտիէ 100 կտորը։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ ՄԱՍԻՍԻ

(44)

ԷՔԹՈՐ ՄԱԼՈՑ

—o—

ԸՆՏԱՆԵԶՈՒՐԿ

—=—

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

17.

ԼՈՒՍԻՆԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷԿ ՎԱՐՊԵՏԸ

—

ուրիշներու հաճոյք պատճառելու համար կուտան։ Կ'ուզումին տղու մը, որովհետեւ սիրուն է այս է. պատասուաց լաւագոյնն, կ'ողորմին անոր կորսուած զաւակի մը համար կամ թէ փափաքուած զաւակի մը համար։ Կ'ողորմին անոր, որովհետեւ իրենք տաք են, մինչդեռ նա ցուրտէն կը դողայ մեծ տան մը դրան առջեւ։ Ո՞հ, դիտեմ այդ բոլոր կերպերը. զանոնք ուսումնասիրելու ժամանակ ունեցայ։ Տեսէ՛ք, այսօր ցուրտ է, այնպէս չէ։

— Շատ ցուրտ.

— Լաւ ուրեմն. գնացէք դրան մ'առջեւ կայնեցէք և ձեռքերնիդ պարոնի մ'երկնցուցէք, որ նեղ վերարկուի մը փաթթուած արագապէս կուգայ. ըսէք ինձ ինչ որ ձեզ տայ. ընդ հակառակն, ձեռքերնիդ երկնցուցէք պարոնի մը որ լայն վերարկուի մը կամ մուշտակներու մէջ փաթթուած յամրաքայլ կ'երթայ և թերեւս սպիտակ դրամ մը կ'առնուք։ Ամիս մը կամ վեց շաբաթ այդ դրութեամբ ապրելէ յետոյ, չէք գիրցած, ժժգունած եք, այնքան ժժգոյն, որ յանախ սա խօսքը կը լսէք ձեր շուրջը. «Ահա տղայ մը՝ որ նօթութենէ պիտի մեռնի։» Ցայնժամ գեղեցկութեան չըբաժը թշուառութիւնն ըրաւ. զիս հանկրելի ըրաւ և աչքս տուաւ ինձ։ Թաղեցիք գթացին իմ վրայ, և եթէ շատ սուղ չէի ժողվեր, մերթ կտոր մը հաց և մերթ ապուր մը կ'ստանայի։ Այս եղաւ իմ լաւ ժամանակս. ոչ եւս գաւաղանի հարուածներ կ'ընդունէի, և եթէ ընթրիքի ժամանակ գետնախնձոր կը ղրկուէի, հոգ չէի ըներ երբոր ուտելու բան մ'ունենայի։ Բայց օր մը, Կարոֆոլի պտղավաճառ կնոջ մը խանութը տեսաւ զիս, ուր պնակ մը ապուր կ'ուտէի, և հասկցաւ թէ ինչու համար անարտունչ կը հարբերէի գետնախնձորէ զրկմանս։ Ցայնժամ ոչեղ որ այլ եւս գուրս չելնեմ և սենեակը մնամ արդանակը պատրաստելու և տանը գործերն տեսնելու համար։ Բայց որովհետեւ արդանակը պատրաստած ժամանակ կրնայի ուտել, այս սանն հնարեց։ Ամեն առաւօտ դուրս ելնելէ առաջ, սանին մէջ կը դնէ միսն ու բանջարեղէն, խուփը կը գոցէ փակաղակով և ինձ կը մնայ միայն եռացնել ամանն։ Արդանակին հոտը կ'զգամ և այս է բոլորը։ Գալով ուտելու մասին, կը հասկնաք թէ այս նեղ խողովակէն անկարելի է։ Խոհանոցն լինելէս ի վեր է որ այսքան ժժգունեցայ։ Արդանակին հոտը չնուցաներ, նօթութիւնը կ'աւելցնէ. ահա այս է ամենն։ Արդեօք շատ ժժգո՞ն եմ։ Որովհետեւ այլ եւս դուրս չեմ ելներ, ժժգունութեանս վրայ խօսք չեմ լսեր և հոս հայելի չկայ։

Ես այն ժամանակ փորձառու մարդ մը չէի, բայց գիտէի թէ պէտք չէ վախցնել հիւանդ մարդիկն «հիւանդ էք» ըսելով։

— Ուրիշներէ աւելի ժժգոյն չէք երեւիր ինձ, ըսի։

— Անուշա՛ զիս քաջալերելու համար կ'ըսէք զայդ, բայց ես որչափ աւելի ժժգոյն լինիմ, այնչափ հաճոյք կ'զգամ, վասն զի կը նշանակէ թէ ես յոյժ հիւանդ եմ և կ'ուզեմ որ բոլորովին հիւանդ լինիմ։

Ապշութեամբ երեսը նայեցայ։

— Ըսածս չէք հասկնար, բաւ ժպտելով, և սակայն շատ պարզ է։ Երբոր մէկը շատ հիւանդ է, կը խնամեն զայն կամ կը թողուն որ մեռնի։ Երբոր զիս թողուն որ մեռնիմ, ամեն բան կը լինայ, ոչ եւս առնօթի կը մնամ, ոչ եւս ծեծ կ'ուտեմ. ասկէց զատ կ'ըսեն թէ մեռնողները կ'ապրին երկնից մէջ, այն ժամանակ երկի՛քէն վար նայելով մայրս կը տեսնեմ մեր երկրին մէջ։ և Աստուծոյ աղաչելով թերեւս՝ կարող կը լինիմ բրիսթինէ քոյրս թշուառութենէ զերծ պահել։ Եթէ՝ ընդհակառակն՝ զիս խնամեն, հիւանդանոց կը ղրկեն, և ես գոհ կը լինիմ հիւանդանոց երթալէ։

Ես բնազդմամբ կը սարսափիի հիւանդանոցէն, և չատ անգամ ճանբայ քաղած ժամանակս երբոր չատ յոգնելով տկարութիւն զգայի վրաս, և հիւանդանոցը միտքս բերելուս պէս վազելու տրամադրութիւն կը զգայի, զարմացայ Մադիայի այս խօսքերուն վրայ։

— Եթէ գիտնայիք ո՞րչափ հանդիստ կ'ընէ մարդ հիւանդանոցի մէջ, ըսաւ շարունակելով. արդէն Ընդ Լօժէնիի հիւանդանոցը գնացած եմ. հոն բժիշկ մը կայ, յաղթահասակ խարտեաշ մարդ մը, որ դրպանին մէջ գարեշաքար ունի միշտ, թէեւ կոտրատած, որովհետեւ կոտրատածն աժան է, բայց դարձեալ լաւ է. ասկից զատ մայրապետներն ալ քաղցրութեամբ կը խօսին. «Այսպէս ըրէ, փոքրիկս, լեղուդ դուրս հանէ, խելքդ տղայ» կ'ըսեն։ Ես ալ կը սիրեմ որ ինձ հետ քաղցրութեամբ խօսին. այս բան լալու փափաք կուտայ ինձ. և երբ լալու փափաք ունենամ, ինքզինքս երջանիկ կ'զգամ։ Այս ըրածս խենդութիւն է, այնպէս չէ՞. բայց մայրս մեկ քաղցրութեամբ կը խօսէր ինձ հետ։ Մայրապետներն ալ մայրիկիս պէս կը խօսին, և եթէ խօսքերը նոյն չեն, եղանակը նոյն է։ Ասկից զատ, երբոր մարդ բարեբախտ կ'սկսի, լաւ արդանակ և գինի կուտան։

Երբոր սկսայ հոս ինքզինքս տկար զգալ, վասն զի բան չէի ուտեր, դոհ եղայ, ըսի մտքս թէ. «Հիւանդ պիտի լինիմ և Կարոֆոլի զիս հիւանդանոց պիտի ղրկէ։» Ա՜հ, այո՛, հիւանդ, բաւական հիւանդ ինքնիրենս չարչարուելու չափ. բայց ոչ Կարոֆոլիի նեղութիւն տալու աստիճան. ուստի զիս հոս պահեց. Զարմանալի բան. դժբաղդներուն կեանքն սրչափ տոկուն է։ Բարեբաղդաբար, Կարոֆոլի զիս ալ միւսներուն պէս ծեծելու սովորութիւնը չկորսնցուց։ Ասկէց ութ օր առաջ գաւաղանի ուժգին հարուած մը տուաւ գլխուս։ Կը յուսամ որ այս անգամ գործը կը մեծնայ. գլխս ուռեցաւ ինչպէս որ կը տեսնէք, երեկ կ'ըսէր թէ գուցէ ելունդ է. ես չեմ գիտեր ինչ է ելունդը. խօսելուն ձեւէն հասկցայ որ ծանր բան պէտք է լինի. ստոյգ է որ սատիկ կը ցաւի. գլխս հարիւր լիպրա ծանր կը թուի ինձ, աչերս կը մթագնին, խելքս կը դառնայ, և գիշերը ննջած ժամանակս չեմ կրնար զիս արգելուլ հեծելէ և պոռալէ։ Ուստի կը կարծեմ որ երկու երեք օրէն պիտի պարտաւորի հիւանդանոց ղրկել զիս. վասն զի կը հասկընամ, որ երբ տղայ մը գիշերը կը պոռայ նեղութիւն կը պատճառէ այլոց, և Կարոֆոլի չուզեր անհանգիստ լինիլ։ Ի՜նչ բարեբաղդութիւն որ այն դաւաղանի հարուածը տուաւ ինձ։ Կ'ապաչեմ չիտակ ըսէք, արդեօք շատ ժժգո՞ն եմ։

Այս ըսելով՝ եկաւ դիմացս կանգնեցաւ և սկսաւ ինձ նայիլ աչերն իմ աչերուս մէջ։ Թէպէտ ոչ եւս պատճառ ունէի լսելու, բայց և այնպէս չէի համարձակեր անկեղծաբար պատասխանել և ըսել իրեն թէ ի՜նչ սարսափելի տպաւորութիւն կ'արտադրէին իմ վրայ իւր խոշոր բոցավառ աչերն, իւր փորոքեալ այտերն և իւր գունատ շրթունքն։

— Կը կարծեմ թէ դուք հիւանդանոց մտնելու հիւանդ էք։

— Վե՞ր ջապէս։

Եւ իւր կարկամ սրունքովն յարգական խոնարհութիւն մ'ընելու փորձ փորձեց։ Բայց դրեթէ իսկոյն սեղանին քով երթալով սկսաւ սրբել զայն։

— Բաւական խօսակցեցանք, ըսաւ, Կարոֆոլի հիմա կը վերադառնայ, և դեռ բան մը պատրաստ չէ։ Որովհետեւ կը կարծէք որ հիւանդանոց մտնելու չափ հարուածներ կրած եմ, ալ չարժեր կարծեմ նոր հարուածներ քաղել. վասն զի պարապը կ'երթան. և հիմակուան կրած հարուածներս աւելի դժդակ կ'երեւին ինձ քան զանոնք որ ասկէց քանի մը ամիս առաջ կ'ստանայի։ Շատ բարեմիտ են այն անձինք, որք կ'ըսեն թէ մարդ ամեն բանի կը վարժուի, այնպէս չէ՞։

Խօսած միջոցին սեղանին չորջը կը պտըտէր կարկամ քայլերով, և սեղանին սպասները դետեղելով, քսան սկաւառակ հարեցի։ Ըսել էր թէ Կարոֆոլի քսան տղայք ունէր իւր տնօրէնութեան ներքեւ։ Եւ որովհետեւ տասն երկու անկողին միայն կը տեսնէի, ուրեմն պէտք էր որ տղայք զոյգ զոյգ պառկէին։ Եւ ի՞նչ անկողին. սաւան չկար, այլ դեղակարմիր ծածկոյթներ, որք ախոռէ մը գնուած կ'երեւէին, երբ ոչ եւս կրնային տաքցնել ձիերը։

— Արդեօք ամեն տեղ այսպէ՞ս է, հարցուցի զարհուրելով։

— Ո՞ւր, ամեն տեղ։

— Այսինքն այն ամեն մարդոց տուներն, որք տղայք ունին։

— Չեմ գիտեր. ես ուրիշ տեղ գնացած չեմ երբէք, միայն դուք չանացէք ուրիշ տեղ երթալ։

— Ո՞ւր։

— Չեմ գիտեր, ուր որ ալ լինի, ուր հոսկէ աւելի հանդիստ լինիք։

Ուր որ ալ լինի, տարտամ խօսք մ'էր. մանաւանդ ի՞նչպէս կրնայի փոխել Վիթալիսի որոշումը։

Երբոր կը խորհէի առանց հնար մը գտնելու, դուռը բացուեցաւ և տղայ մը ներս մտաւ, որ թեւին տակ ջուլթակ մ'ունէր, և ազատ ձեռքին մէջ փլատակէ առնուած մեծ փայտի կտոր մը, որ վառարանին մէջ դրուածներուն կը նմանէր, հասկցայ թէ ի՞նչպէս կը հայթայթէր Կարոֆոլի իւր վառելու փայտն, և թէ քանիի կուգար իրեն։

— Ինձ տուր փայտի կտորը, ըսաւ Մադիա նոր եկողին դէմն ելնելով։

Բայց տղան փոխանակ փայտի կտորն իւր ընկերին տալու, իւր ետեւը պահեց։

— Ոչ, չեմ տար, ըսաւ։

— Ցուր, որպէս զի ապուրը աւելի համով լինի։

— Կը կարծես թէ ապուրին համար բերի, ես ընդամենը երսուն ու վեց սու ունիմ, յոյսս այս փայտի կտորին վրայ է, որպէս զի Կարոֆոլի չատ սուղ վճարել չիտայ ինձ այն չորս սուերը, որ կը պակսին ինձ։

— Փայտի կտորն ստակ չըներ. պէտք է վճարես չորս սուն։

— Գատրաստուէ ուրեմն որ ծեծ ուտես. Մադիա չարամտութեամբ ըսաւ զայս, կարծես թէ ուրախ լինելով որ իւր ընկերը ծեծ պիտի ուտեր։ Զարմացայ այնպիսի դաժանութեան փայլակ մը տեսնելով այն

(Շարունակելի)

ՏՈՐԹՈՐ ՏԱՏԸՐԵԱՆ

Ի դիւրութիւն իւր բազմաթիւ յաճախորդաց կը ծանուցանէ թէ Բէյրա, Թագսիմ փողոց թիւ 31 իւր բնակարանէն զատ Պոլսոյ կողմն իրեն տեղ որոշած է Եէնի ճամիի նամակատան դիմաց թիւ 12 Էրճէյոսի դեղարանն, ուր կը գտնուի ամեն օր մինչեւ կէս օր, եւ չորեքշաբթի եւ շաբաթ օրերը ժամ 3էն 6 ձրիապէս կը դարմանէ հոն իրեն դիմող կարօտ հիւանդները։ 82

Ո՞Վ Կ'ՈՒԶԷ

Ֆրանսերէն կամ թուրքերէն ուսնիլ էնոպ էլ-բոսոյ մեթոտով, թող փութայ դիմել ի Մերճան, Գալաթա-Գումրու խան թիւ 1, ժամը 4էն մինչ 8։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԷՏՄՕՆ ԱՊՈՒ

ԱՄՈՒՍՈՒԹԻՒՆՔ ՓԱՐԻԶԻ

Թարգմանեաց Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Մասիսի մէջ իբր թերթոն հրատարակուելէ յետոյ՝ զատ տպուելով ի վաճառ հանուած է։

Կը գտնուի Մասիսի գրասենեակն եւ ամեն հայ գրավաճառաց քով. միանգամայն Պահէք գարու Սուճի Պոլոս աղայի խանումը, գին 6 ղրուշ։

Նոյն տեղերը կը վաճառուին նաեւ Կարմիր Մարդոյ Երդոյը եւ Յեւրէր է Լոնն հետաքրքրաշարժ վէպերն, Կառնիէի Սէլբոնի Քարտէսն Տնտեսագրեան ամենակարեւոր դասագիրքը, թարգմանութիւնք Կ. Ս. Իւթիւճեանի։

Ասոնց ալ գինը նոյնպէս 6 ղրուշ է։

ՀԱՄԱՌՕՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Գրեց Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

Սոյն օգտակար գրքոյկն, որ ազգային նշանաւոր գրագէտ Ռ. Յ. Պերպերեան էֆ.ի գրչէն ելած է, կրնայ ազգային վարժարանաց մէջ օգտակարապէս գործածուիլ։ Կեդրոնատեղին է Զէյնճիրճեան գրատունը։ Մահմուտ փաշա թիւ 239. կը վաճառի նաեւ Բէյրա Պ. Վայսի գրատունն ի գին 7 1/2 ղրշ։

ԸՆԹԱՑՔ Ի ԳՐՈՅ ԲԱՐԲԱՌ

Բ. տարի

Հաւաքածոյ է նոր-նոր եւ յարգելոյ

(հանդերձ քերականական բացատրութեամբք)

Երկասիրեց

ԵՂԻՇԷ Վ. ԴՈՒՐԵԱՆ

Սոյն դասագիրքն գրաբարի ուսման համար ցարդ հրատարակուած լաւագոյն դասագիրքերէն մին լինելով՝ կընծայէ ուսանողաց ամէն դիւրութիւն։ Այն հատուածներն՝ որ ամփոփուած են ի նմա՝ թէ արձակ եւ թէ ոտանաւոր՝ ճոխ են եւ նոր։ ըստ մեծի մասին։

Ցիշեալ դասագիրքն բաժնուած է երկու մասերու. Ա. մասին մէջ նորոց զանազան կտորներէ զատ կայ նաեւ ԵՂԻՇԷի համառօտութիւնն վեց հատուածներու մէջ. իսկ Բ. մասին մէջ Աւետարան է Սէլբէյ եւ Պէղ Լ Վէրէնոյ վիպասանութեանց համառօտութիւնն ամփոփուած է հայերէն դեղեցիկ թարգմանութեամբ։

Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարանը։

Կը ծախուի նաեւ գրավաճառաց քով ի գին 10 ղրուշի։

—=—

ՊՕՂՈՍԻԿ, Գործ Վիքթոր Հիւկօի, թարգմ. Օ. Երկանեանի։ Կաղանդի նուէր ըլլալու յարմար բարոյավէպ մ'է, եւ կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 40 փարայ։

ԿՈՒՆԵԼԷԹ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՌԱՆՍԵՐԷՆԷ Ի ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Աշխատասիրողք

Մեհեմէտ Շէ-ռէլ Լ Մէ-ոյէլԱշէան

Պաշտօնեայք Հասարակաց կրթութեան Գրաքննութեան սենեկի

Հրատարակիչ Գաբրիէլ Պաղտոյլեան

—o—

Այս բառարանն, պարունակած արւեստական եւ գիտական բառերու ճոխութեամբն, բացատրութեանց յստակութեամբն իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի։ Սոյն գործը ցարդ հրատարակուած Ֆրանսերէն-Թուրքերէն բառագրոց վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թուրք տառերով տրուած բացատրութիւններն լատին տառերով եւս նշանակուած են անոր մէջ, մասնաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգեաց։

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ եւ մաքուր տպագրութեամբ տետր առ տետր ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանէն։

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն եւ մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է՝ տետր առ տետր հրատարակուելէ յետոյ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դահ. արծաթ։

Բ. հատորին Գ.ն եւ Դ. տետրերն եւս հրատարակուած են եւ կը վաճառուին ի գին 2 դահ. արծ. իւրաքանչիւրն։

Բաժանորդագրին է Կ. Պոլսոյ համար 75 դահ. արծ. գաւառաց համար 100։

Բ. հատորին 15րդ տետրին հրատարակումն ետքը բաժանորդագրութիւն չընդունուիր։

ԱՑԵՐԻ ՎԻԿՕՐԸ

Եղական դարման է հերաց ամեն տեսակ դժուարութեանց եւ սոյն նպատակին համար ծախսուած ուրիշ բաղադրութիւններէ առաւել գոհ կ'ընէ գործածողները։

Մանաւանդ իգական սեռի գործածութեան համար անհրաժեշտ է այս, քան զի կ'առատացնէ ու մետաքսանման փայլուն և կակուղ կ'ընէ գլխու կարծր մազը։ Որ եւ է պատճառաւ գունաթափ եղածը ոնվրէպ իր նախկին գոյնին կը վերադարձնէ. անհաստատ մազը կը վերահաստատէ, թափածին տեղ նոր մազ կը բուսցնէ եթէ արմատը փճացած չէ (քանզի բնութեան մէջ ոչինչ կարող է մազ բուսցնել երբ արմատը փճատած է)։ Գլխուն ճերմակ թելերը չուտով կ'անհետացնէ։ Միով բանիւ բնական ու փայլուն մազի առատութեամբ գլխոյն զարդարուելովը՝ գործածողը խիստ վայելչադէմ կերպարանք մը կ'ստանայ։ Մայրաքաղաքիս մէջ և այլ տեղեր բազմաթիւ գործածողք այսպէս կը վկայեն։ Անուշահոտ չուր մ'է, չիշը կանանչ թուղթի մէջ ամփոփեալ է. դեղավաճառք և այլ շատեր կը ծախեն։ Այլերի վիկօրը հարցնել պէտք է։ Գլխաւոր տեղին է Մինասեանի Ամերիկեան վաճառատունն ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։

Կարդալ դեռ նոր է, դան արանց կանանց, դպրոցականաց, գրասրոց, դասական։ Գնոյց ընդունելոց, գնորդագրեան։ Գիները աժան։ Ցանկեան կամառատուն Ռ. գրուն չարի 362 Պոլիս։ Գաց է վերակ։ Ամեն օրերն ալ մինչեւ ժամ 10։

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվրէօ-լէ Ե Մէջէրլիանի դէջ- բանող շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանդիա	4,200	Ոլէրէ	3,000
Ֆարս	4,000	Նէբրիս	3,000
Օմանլէ	4,000	Բէրա	3,000
Սէոսդրէս	3,250	Իզէ	2,600
Թէպէ	3,250	Ադլանդէ	1,700
Մակոլա	3,250	Լէզիս	800
Նէբա	3,25	Օլէնա	800
Մարէոմիս	3,250	Սէոլ	750

Նէբրիս շոգենաւը, Նաւապետ Հոլ, ամսոյս 30ին Լիվրբուլէն ասատ կը-պասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ շոգենաւք չքեղապէս յարդարուած են ճանրորդներու համար։

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈԼ եւ ԸՆԿ.
Գործակատար
Մէյսանլըգ սօգագ, Պոլիս

Ֆնօրէնութիւն, Լիվրբուլ,
ՃԷՑՄՍ ՄՈՍ եւ ԸՆԿ.
34, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվրբուլ

Գործակալներ՝

Ալէքսանդրիա	Ռ. Ճ. Մոս եւ Ընկ.
Պէրութ	Յ. Բաթթարաքի
Կ. Պոլիս	Յ. Վ. Ուիթոլ եւ Ընկ.
Դարգանէլ	Ֆրանք Քալվերթ
Ճիպրալթար	Սմիթ, Իմոս եւ Ընկ.
Մալթա	Սմիթ եւ Ընկ.
Իսքէնտէրուն	Լէվի, Ֆրանքեւ Ընկ.
Զմիւռնիա	Պ. Ֆ. Ուիթալ եւ Ընկ.
Շիրա	Ն. Ֆ. Բէդրոբուլոյ

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ կանոնաւորապէս կը բռնէ Լէվրբուլ եւ Արէւելեան դէջ-.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալճէրիան	2,500	Ֆավորիան	3,700
Ալ Ղարպիան	2,500	Ֆելիսիան	3,700
Անդալուզիան	2,500	Ֆելվիան	3 700
Սրենիան	2,500	Իսպրիան	5,500
Արապիան	3,700	Իլլէրիան	5,500
Պավորիան	6,000	Իսպրիան	5,500
Պուլիսրիան	6,000	Լիսպոնիան	2,200
Քասթիլիան	800	Լիվերբուլիան	2,500
Սայրենիան	2,000	Լիսպոն	800
Տուրս	700	Օքսրիոյ	700
Էնիքլը	3,700	Ռիբոնիան	3,800
Ֆապիան	3,700	Վալենսիան	6,800
Ֆելիքսիան	3,700	Վէրճինիան	6,800

Լիսպոնիան շոգենաւը, Նաւ. Սթէնթիֆօրտ, այս շաբթու Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Շաբաթական շոգենաւներու նոր գիծ մը հաստատեցաւ Լիվրբուլի եւ Պոսղընի միջեւ, եւ ստորագրեալս հեղուկէ զատ ուրիշ վաճառք կ'ընդունի օրինաւոր սակագներով։

Ռէլիսրիոս համար ամեն դէրոսրիան կ'ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատեարք, Պարոնաք Ֆրէտ. Էյլանտ եւ ընկ. Լիվրբուլ

Գործակալներ՝

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիպրարտար, Գ. Մ. Ֆաուլը եղբարք.
Ալէքսանդրիա, Կ. Լ. Վահման եւ ընկ.
Մալդա, Ա. Քասիլիերի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկօրտատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիդոլ եւ ընկ.

ՖԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ ամիսը տանի մ'անգամ կը բռնէ Լէվրբուլ Ե Մէջէրլիանի դէջ-.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորոքոս	2,500
Ալիքէ,	3,000	Նանթ	2,500
Պորնիա	4,600	Բավարիա	5,000
Պոնտվիա	3,800	Բարբիա	3,200
Պուլուտ	2,500	Բուլգար	3,000
Պրէմիէլ Քոյին	1,200	Սերվիա	7,800
Սեգիլանիա	5,000	Սէրդիա	4,600
Քոդալանիա	4,700	Սարտէնա	3,000
Շերտոսրի	2,000	Սամարիա	3,000
Տերգրաս	2,500	Սիրան	3,000
Կուլլիա	4,000	Թարիգա	3,000
Քէսար	2,500	Թրինիդատ	2,500
Մարսիան	3,000		

Սիրան չոգենաւը, նաւապետ Պարտու, յունվար 6 ին Լիվրբուլէն ասատ կ'սպասուի։

Ստորագրեալս արտօնութիւն ունի ճանրորդ եւ վաճառք ընդունիլ Նիւ Եորքի եւ Պոսդընի, ինչպէս նաեւ Միացեալ-Նահանգաց ուրիշ կողմերուն համար՝ օրինաւոր սակագներով։

Դիմել առ

ԹՈՄԱՍ Ջ. ՅՈՒԼԻ, Գործակատար.
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան
Ղալաթիա։

ՈՒԷՍԴՔՕԴ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Որ կը բռնէ է դէջ Լոնտոնի Ե Արէւելեան Նաւահանգստաց, Սէս ծովս Ե Դանուբ

Շոգենաւք Լոնտոնէն կանոնաւորապէս կը մեկնին Կ. Պոլիս, Օտէսա եւ Դանուբ երթալու համար, եւ օրինաւոր սակագներով վաճառք կը փոխադրեն Եւրոպայէն Արեւելից եւ Սեւ ծովու բոլոր նաւահանգիստները։

Ձեմս Ռիչզ, Նաւ. Լէվերիկ, Անվերսէն եւ Լոնտոնէն մեկնեցաւ ամսոյս 7ին եւ Մալթա, Զմիւռնիա հանդիպելով Կ. Պոլիս պիտի հասնի ամսոյս վերջերը Օտէսա երթալու համար։

Թէյոս շոգ. նաւ. Տրնպար Լոնտոնէն մեկնեցաւ ամսոյս 13ին Մալթա Շիրա, Պերէօն հանդիպելով դէպի յունվար Կ. պոլիս պիտի հասնի, եւ իւր բեռը պարպելով Օտէսա պիտի երթայ։

Լոնտոնի մէջ այժմ բեռ կ'առնուն։

Բեռ շոգ. նաւ. Ճօնէս Կ. պոլիս եւ Պաթում երթալու համար։

Աւելի մանրամասնութիւններ եւ գնոց վրայ տեղեկութիւն ստանալու համար դիմել առ

ՄՈՐԴԸՆ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

կամ առ ՈՒԷՍԴՔՕԴ ԵՒ ԼՈՐԱՆՍ
9, Ցէէնչըրչ Սգր. Լոնտոն։

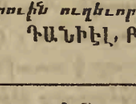

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լէվրբուլ, Մէջէրլիանի Ե Օտէսայի դէջ- կանոնաւորապէս բռնող

ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Գրքա
Արարատ	2,500	Ռոբերս
Արքատիա	2,500	Քրուիքշանք
Լատոնիա	2,500	Ուիլքս
Մարիանիա	3,500	Մարշ
Բոսֆէլիա	2,800	Ֆոթրիլ

Մարիանիա շոգենաւը, դէպ ի յունվ. 4ին Լիվրբուլ պիտի երթայ։

Բոսֆէլիա շոգենաւն յունվար 3ին ասատ կ'սպասուի Լիվրբուլէն։

Այս շոգենաւք կին կամարներ ալ ունին։

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու եւ Ամերիկայի համար։

Ամեն դիւրութիւն եւ հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակատ

Ն. ԲԱՔԷ ԷՆԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մարսիլիայէ Լիսոնի դէջ- կանոնաւորապէս բռնող

Մեկնում Մարսիլիայէն ամեն տասն եւ հինգ օրն անգամ մը չորեքշաբթի օրերը։

Ռէզոլիւ Ե ուրիշ ռէլիսրիոն

Տրապզոն, Պաթում եւ Բոզի պիտի երթայ Լ Վէրէնի շոգենաւն, որ յունվ. 2ին Մարսիլիայէն եւ դեկտ. 9ին Կ. Պոլիսէն պիտի մեկնի։

Նաւուղչէքի, ուղեւորութեան եւ այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԼՈՐԱՆ ԲԸՊՈՒԼ
Մոմհանէ փողոց, թիւ 141

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

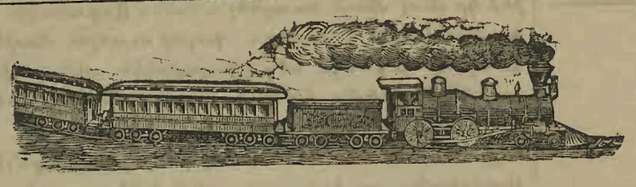

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԻՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԻ

Մինչեւ 20 Հոկտ. (Ն. Տ.) 1883, ինչ- ցնոր դնօրէնութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԻՔ—ԶԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38
	Առաւօտ											Իրիկուն							
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս . . . . . Երթ.	6 21	7 15	7 43	8 14	8 43	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 50	2 9	2 41	3 17	3 52	4 29	5 2	5 32	6 9
Գում-գարու	6 32	7 27	7 54	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 1	2 20	2 52	3 28	4 3	4 40	5 13	5 43	6 20
Եէնի-գարու			7 58		8 58			10 34	10 53	11 32	12 5	2 24	2 56	3 32	4 7	4 44	5 17	5 48	6 25
Տավուտ փաշա			8 1						10 56	11 35	12 8	2 27	2 59	3 35	4 10		5 20		6 28
Սամաթիա			8 6		9 4			10 40	11 1	11 40	12 13	2 32	3 4	3 40	4 15	4 50	5 25	5 55	6 34
Եէտի-գուլէ	6 42	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 44	11 4	11 45	12 16	2 36	3 9	3 47	4 19	4 57	5 29	6 2	6 40
	6 46		8 16		9 14									3 51					
Գաղը-Զէշմէ (Պալըգլը)	6 54	8	8 25		9 23			10 57		11 58			3 20	4 1		5 10		6 15	6 51
Մաքրիգիւղ		8 14	8 36		9 33			11 8		12 10				4 12		5 21		6 28	
Այ-Սթէֆանոս		8 25								12 19								6 37	
Քիւչիւք-Զէքմէճէ . . . . Ժամնում																			

ՔԻԻԶԻԻՔ—ԶԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1
	Առաւօտ										Իրիկուն								
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք-Զէքմէճէ . . . . . Երթ			7 35									1 59						6 38	
Այ-Սթէֆանոս			7 46		8 42		9 38			11 17		2 10				4 28		5 34	6 51
Մաքրիգիւղ	6 30	7 23	7 58		8 54		9 49			11 30		2 23		3 31		4 41		5 47	7 5
Գաղը-Զէշմէ (Պալըգլը)		7 32			9 3					11 39		2 32		3 40		4 50			
Եէտի-գուլէ	6 44	7 37	8 11	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 45	2 4	2 37	3 12	3 47	4 24	4 57	5 34	6 2	7 26
Սամաթիա	6 49	7 42	8 15	8 42	9 13	9 41		10 16	11 16	11 49	2 8	2 41	3 16	3 51	4 28	5 1		6 6	
Տավուտ փաշա	6 54			8 47		9 46		10 21	11 21	11 54	2 13	2 46	3 21	3 56	4 33	5 6		6 11	
Եէնի-գարու	6 58	7 48	8 21	8 50	9 19	9 49		10 24	11 24	11 57	2 16	2 49	3 24	3 59	4 36	5 9		6 14	
Գում-գարու	7 3	7 53	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 2	2 21	2 54	3 29	4 4	4 41	5 14	5 44	6 19	7 40
Կ. Պոլիս . . . . . Ժամնում	7 12	8 2	8 35	9 4	9 33	10 3	10 19	10 38	11 38	12 11	2 30	3 3	3 38	4 13	4 50	5 23	5 53	6 28	7 50

Ծանօթ. — 1. Գաղը-Զէշմէ հանդիպող կառախմբերն առժամանակեայ են. — Ներն Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարաններու միջեւ բանող կառ-փոքր ծրարներն անխարիր կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրար-խմբոց մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 22 դեկտ.

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿՈՒԹԵԱՆ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրուշի հաշուով)

Լոնտրա 3 ամիս, ղրշ.	109,35	առ Անգլ. լիր.
Փարիզ 3 » ֆր.	22,90	առ Օսմ. լիր.

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմ. ֆոնս. գոցուեցաւ	9,19
բացուեցաւ	9,17
կէս օրին	9.16
Եգիպտ. միացեալ բաց. ոսկի	69

	Անգլ. լիր
Սօսիէթէ ժէնէրալ (գ. կ.)	4,10
» Օթօման »	4,
Կ. Պոլսոյ Պանքան »	6,30
Քրէտի ժէնէրալ 6 % » Օսմ. լիր	6 30
Փոխ. 1863 (Մուլ -) 6 % Ֆր.	53,
» 1865 » 6 %	52,
» 1869 (Բինար) 6 %	47,
» 1872 (Պոն տիւ թրէզոր)	16,50
» 1873 (Բինար) 6 %	42,
Ռումէլիի երկաթուղի	41,50
Լաւրիում	130
Թրամուայ Օսմ. լիր	320
Թղթադրամ »	1350
Հէվալէսիզ	—
Ռէքոր —	35

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՅ
(Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն) Ղրշ.

Անգղիական ոսկի	110 5
Գաղղիական »	87 28
Բոլ	90
Գրիմից	51 20
Գառպոն թուղթ (գաբիք)	935
» արծաթ (նոր)	30 10
Մէճիտիէի տարբերութիւն	103
Վեցնոց	103 10
Հինգնոց	103
Ֆէթալիք	100 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

—o—

Լոնտրա 2 յունվ.	
Անգղ. ֆոնս.	100 7/8
Օսմ. »	3 1/2
Փոխ. 1865	10 5/8
» 1869	9 1/2
» 1871	65
» 1872	15 1/2
» 1873	3 1/2
» 1877	76 3/4
Պանք Օթօման	15 1/8
Ռուս. փոխ. 73ի	34 1/8
Եգիպտ. միացեալ	62 1/2
» արտօնաւոր	86 3/4
Տայրա Սանիէ	62 1/2
Փոխ. Ռօչիլտ	34 1/2
Փոխանակագիր Փարիզի վրայ	

Փարիզ 2 յունվ.	
Գաղղ. ֆոնս. 3 0/0	105,30
» » 4 1/2 0/0	75.32 1/2
Օսմ. ֆոնս.	8,62 1/2
Փոխ. 1865 Ֆր.	
» 1869	48
» 1873	42
Օսմ. Երկաթուղի	40,25
Պանք Օթօման (գ. կ.)	632,50
Քրէտի Լիոնէ (գ. կ.)	553,75
Ռուս. փոխ. 3 առ 0/0 (1877)	93 3/4
» » Արեւելեան	
Իտալ. ֆոնս.	91,75
Եգիպտ. միացեալ	312,50
Փոխանակագիր Լոնտրայի վրայ	25,18

Վիէննա 31 յունվ.	
Փոխ. Լոնտրայի վրայ	121,15
Ռումէլիի երկաթուղի	20,

ԿԷՍ ՕՐ 7,12